

Ulanbator Ticaret Müşavirliği

***MOĞOLİSTAN
YURT DIŞI YATIRIM
ÜLKE PROFİLİ- 2020***

HAZIRLAYAN

**Serkan ULUYOL
Ticaret Müşaviri**

Mayıs 2020

İçindekiler

A. MOĞOLİSTAN'IN İŞ ORTAMI.....	3
1. İş Ortamı.....	5
1.1. İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler.....	5
1.2. Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat	7
1.2.1. Şirket Kurmak	7
1.2.2. Vergi Uygulamaları.....	9
1.2.3. Sosyal Güvenlik Uygulamaları.....	12
2. Potansiyel Yatırım Alanları.....	13
B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ.....	18
1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı	18
1.1. Genel	18
1.2. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar	19
2. Yatırım Teşvik Mevzuatı.....	19
C. ÜLKELERİN MOĞOLİSTAN'DAKİ YATIRIMLARI	22
D. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER.....	24
1. İş Kültürü.....	24
2. Bankacılık.....	25
2.1. Moğolistan Merkez Bankası.....	25
2.2. Mali Düzenleme Komisyonu.....	25
3. Vizeler	28
3.1. Çalışma Vizesi.....	28
3.2. Oturum Vizesi	29
3.3. Giriş – Çıkış Vizesi	30
4. Moğolistan Hakkında Yararlı Olabilecek Diğer Bilgiler	30
4.1. Para Kullanımı.....	30
4.2. Asgari Ücret	31
4.3. Kullanılan Lisan	31
4.4. Yerel Saat	31
4.5. Yerel Ölçü Birimleri.....	31
4.6. Pasaport ve Vize Uygulaması.....	31
4.7. Resmî Tatiller ve Çalışma Saatleri	32
4.8. Telefon Kodları	32
4.9. Elektrik Akımı.....	32
4.10. Ana Bağlantı Noktaları, Tren Hatları ve Denize Erişim.....	32
5. Faydalı Linkler	33

6.	Ulaşılabilir Hukuki & Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler.....	35
6.1.	Uluslararası Düzeyde Hukuki Danışmanlık Hizmeti Veren Kurumlar	35
6.2.	Ulusal Düzeyde Hukuki Danışmanlık Hizmet Veren Hukuk Büroları	36
7.	Faydalı Olabilecek Moğolistan'da Yerleşik Türk Kurumlar	36

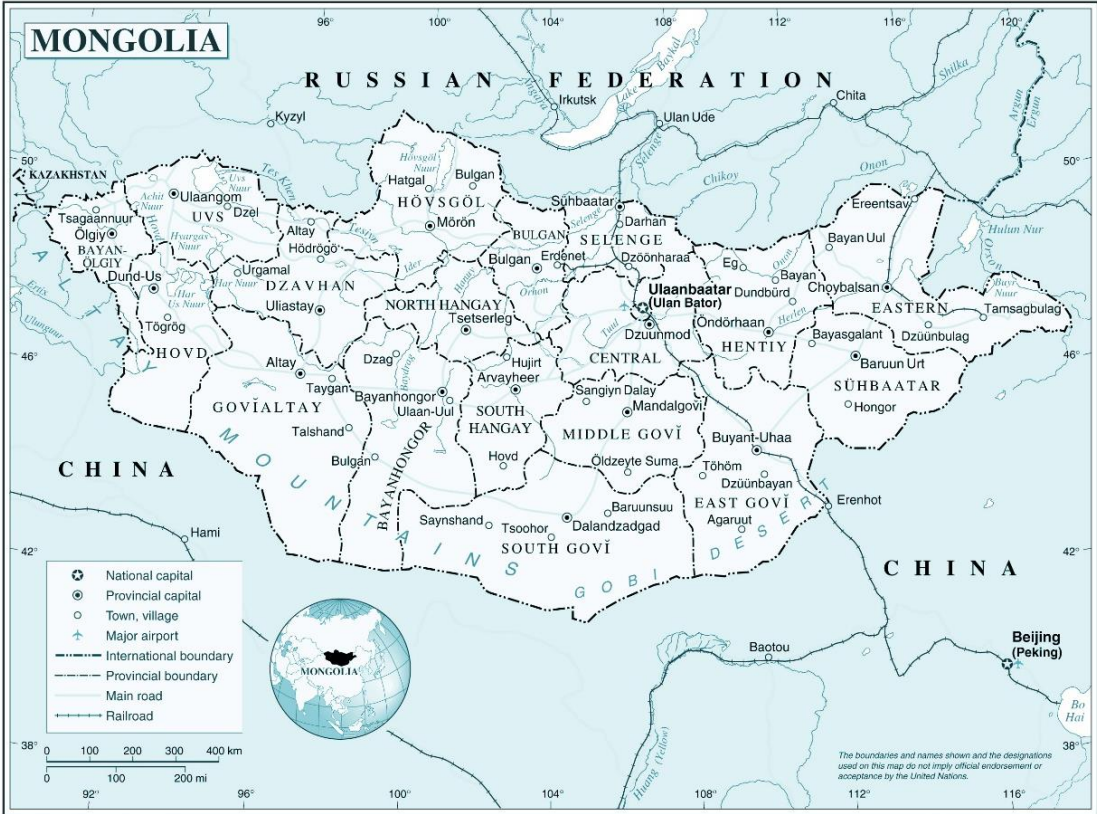
Tablolar, Şekiller, Grafikler

Tablo 1	Moğolistan hakkında temel bilgiler	4
Tablo 2	Moğolistan'ın iş yapma kolaylığı endeksi alt başlıklarında durumu	6
Tablo 3	Şirketler Hukuku'na göre Moğolistan'da izin verilen iki şirket yapısı arasındaki temel farklar	7
Tablo 4	Yabancıların Moğolistan'da Kurabilecekleri Şirket Türleri	7
Tablo 5	Vergi Genel Kanununa göre Moğolistan'da devlet ve yerel vergiler	10
Tablo 6	Vergi beyannameleri ve teslim etme süreleri	10
Tablo 7	İşveren ve çalışanın ödeyeceği sigorta prim oranları	13
Tablo 8	Ülkelerin Moğolistan'a yatırımları (milyon ABD Doları)	22
Tablo 10	Moğolistan'daki resmî tatiller- 2020 yılı	32
Tablo 10	Moğolistan Mevzuatı- Kanunları	33
Tablo 11	Faydalı olabilecek linkler	33
Tablo 12	Moğolistan Bakanlıklarının web sayfası	34
Tablo 13	Uluslararası düzeyde hukuki danışmanlık hizmet veren hukuk büroları	35
Tablo 14	Ulusal düzeyde hukuki danışmanlık hizmet veren hukuk büroları	36
Tablo 15	Faydalı olabilecek Moğolistan'da yerleşik Türk kurumlar	36
Şekil 1	Moğolistan ve bölge ülkelerinde iş yapma kolaylığı	5
Şekil 2	Yatırım teşvikleri ve sunduğu avantajlar	19
Grafik 1	Moğolistan'ın iş yapma kolaylığı endeksi alt başlıklarında durumu	6
Grafik 2	Sektörel bazda Moğolistan DYY stoku- 2019 yıl sonu	23
Grafik 3	Yıllar itibarıyla asgari ücret değişimi (2007-2020 yılları)	31

YURT DIŞI YATIRIM MOĞOLİSTAN ÜLKE PROFİLİ

A. MOĞOLİSTAN'IN İŞ ORTAMI

Tablo 1 Moğolistan hakkında temel bilgiler¹

	Moğolistan (2019)
Toplam Alan	1.564.116 km ²
Nüfus	3,3 milyon
Başkent	Ulanbator
Dil	Moğolca (Resmi dil- %95), Kazakça (%5)
Bölge	Orta ve Doğu Asya
Komşu Ülkeler	Çin ve Rusya
Zaman Dilimi	Batı Moğolistan GMT +7; Orta ve Doğu Moğolistan GMT +8 saat
Gelir Düzeyi	Düşük Orta Gelir
GSYİH	11 milyar USD (2018)
Kişi Başı GSYİH	4,294 USD
DYY	2,9 Milyar ABD Doları (DYY Stoku: 22,3 Milyar ABD Doları)
Büyüme Oranı	%5,1
Dış Ticaret Hacmi	13,7 Milyar ABD Doları
İhracat	7,6 Milyar ABD Doları
İthalat	6,1 Milyar ABD Doları
Enflasyon (Ort.)	%7,3
İşsizlik	%10,0
Politika Faizi	%9 (14.4.2020'den itibaren)
Para Birimi	Moğolistan Tugriki- MNT
Döviz Kuru	2.789,53 MNT = 1 USD (4 Mayıs 2020)

Moğolistan, Orta ve Doğu Asya bölgesinde denize çıkışı olmayan bir ülkedir. Sadece iki ülke ile kara sınırına sahip Moğolistan'ın kuzey sınırında Rusya Federasyonu, güney, doğu ve batı sınırında ise Çin Halk Cumhuriyeti (Çin) bulunmaktadır. Moğolistan yaklaşık 1,6 milyon km²'lik yüzölçümü ile dünyanın 19 uncu büyük, 3,3 milyon nüfusu ile de en seyrek nüfusa sahip ülkesidir. Nüfusun yarıya yakını başkent Ulanbator'da yaşamaktadır. Bununla birlikte Moğolistan, 11 milyar ABD Doları (2018) gayri safi yurt içi hasılaya (GSYİH) ve kişi başı 4,3 bin ABD Doları gelir düzeyine sahiptir.

Moğolistan, 2019 yılında 7,6 milyar ABD Doları ihracat yaparken ithalat 6,1 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiş ve 1,5 milyar ABD Doları dış ticaret fazlası vermiştir.

Moğolistan ekonomisi 2017 yılının genelinde %5,3, 2018 yılında %6,9, 2019 yılında ise %5,1 büyüme kaydetmiştir. Enflasyon ise 2017 ve 2019 yıllarında sırasıyla %4,3, %6,8 ve %7,3 olarak gerçekleşmiştir. İşsizlik ise 2017 ve 2018 yıllarında sırasıyla %8,8 ve %7,8 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında ise işsizlik oranı ise %10 olmuştur.

Moğolistan'ın serbest ticaret anlaşması (STA) olarak sadece Japonya ile Ekonomik Ortaklık Anlaşması (EPA) yürürlükte bulunmakta olup Güney Kore ile EPA müzakereleri devam etmektedir. En büyük ekonomik partneri Çin'in yanı sıra Avrasya Ekonomik Birliği (EAEU- Rusya, Belarus, Kazakistan, Kırgızistan Ermenistan) ile de STA imzalanması konusunda ön çalışmalarını sürdürmektedir. Ayrıca,

¹ Kaynak: Investment Guidebook 2019, Moğolistan Ulusal Kalkınma Ajansı; Moğolistan Ulusal İstatistik Ofisi; Moğol Bankası - Moğolistan Merkez Bankası, IMF

Moğolistan, Asya-Pasifik Ticaret Anlaşması (APTA- Çin, Güney Kore, Hindistan, Laos, Sri Lanka, Bangladeş)'na katılım için iç onay sürecini devam ettirmekte olup sürecin tamamlanması ile APTA'nın 7'nci üye ülkesi olacaktır.

Diğer taraftan, Moğolistan, 2007 yılından beri Avrupa Birliği (AB)'nin GSP+ (genelleştirilmiş tercihler sistemi) ülkeler grubunda yer almakta ve 7200'den fazla ürün grubunda ürünlerini AB'ye gümrük vergisinden muaf olarak ihraç edebilmektedir.

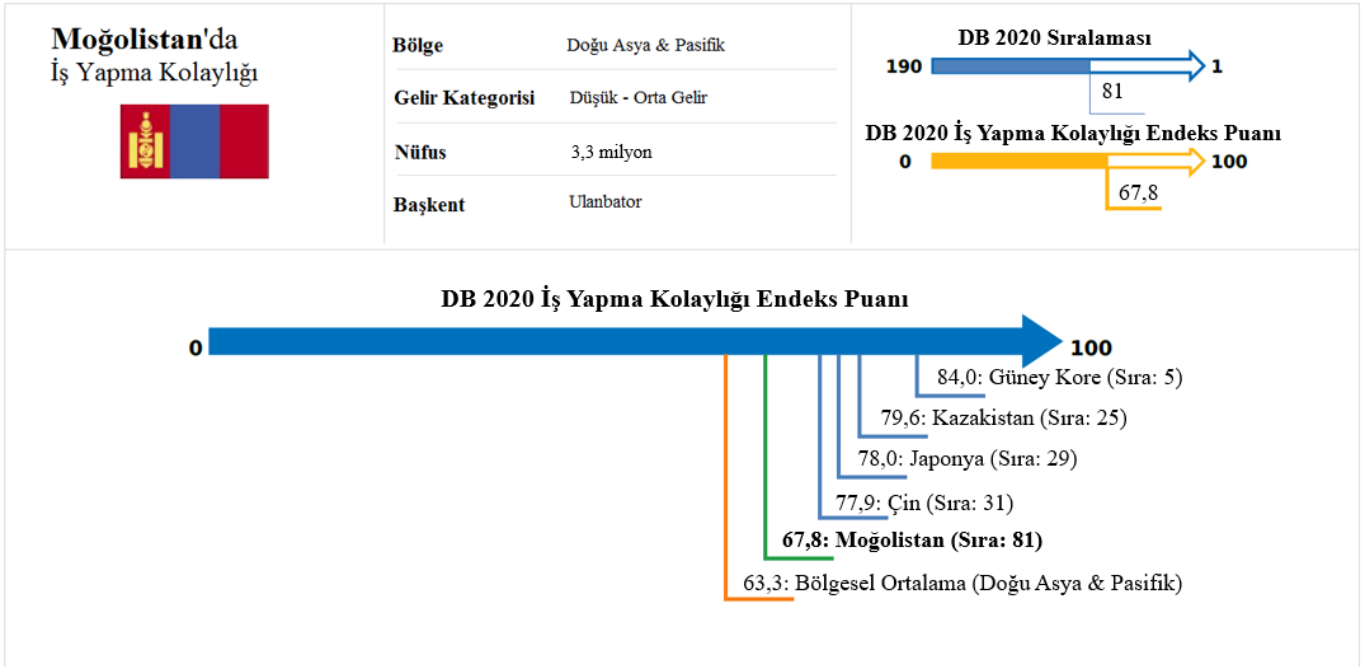
Ülkemiz de AB'ye benzer şekilde Moğolistan'ı İthalat Rejimi kapsamında GSP ülkeleri içerisinde EAGÜ (en az gelişmiş ülkeler) grubunda değerlendirmektedir.

1. İş Ortamı

1.1. İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

Dünya Bankası (DB) tarafından her yıl yapılan ülkelerin şirket kurma ve işe başlama, yapılaşma izni alma, krediye erişim, ticari anlaşmazlıkların çözülme hızı, vergi sistemleri, azınlık hissedar haklarını koruma vb gibi ticari mevzuatlarının ve iş hayatındaki uygulamalarının incelendiği "Doing Business (Dünya İş Yapma Kolaylığı Endeksi)" sıralamasında 190 ülke arasında iş yapma kolaylığı açısından 2019 yılında 67,7 puan ile 74'üncü sırada yer alan Moğolistan, 2020 yılında 67,8 puanla 81'inci sıraya gerilemiştir. Moğolistan, iş yapma kolaylığı endeksi puanı bakımından ne kadar sınıflandırıldığı Doğu Asya & Pasifik bölgesi ülkeleri ortalamasının biraz üzerinde yer alsa da çevre ülkelere göre kötü bir performans göstermektedir².

Şekil 1 Moğolistan ve bölge ülkelerinde iş yapma kolaylığı

DB'nin 2020 yılı iş yapma kolaylığı endeksinin alt başlıklarına bakıldığında; Moğolistan, yapılaşma izni alma (29), mülkiyet edinimi (50), krediye erişim (25), azınlık yatırımcıların korunması (25), vergi sistemleri ve ödeme kolaylığı (71) ve sözleşmelerin uygulanması (75) bakımından 190 ülke

² Kaynak: <http://www.doingbusiness.org/en/data/exploreeconomies/mongolia> , Erişim: 26 Nisan 2020

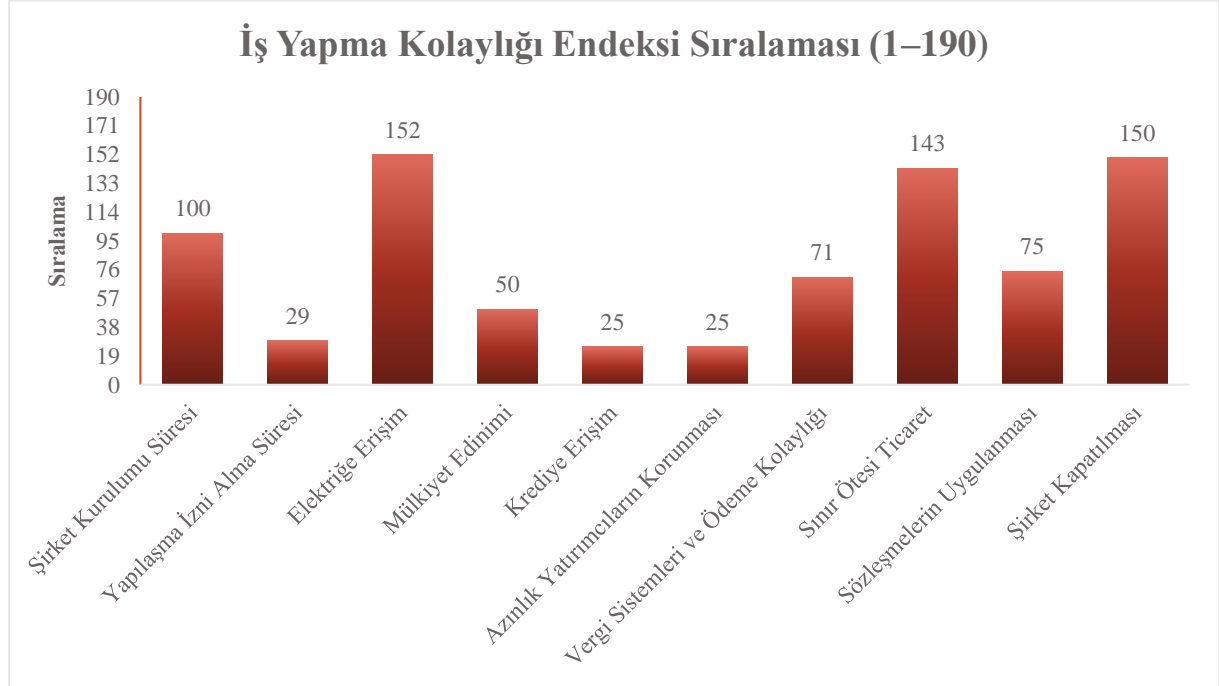
ortalamasının üzerinde; şirket kurulumu (100), elektriğe erişim (152), sınır ötesi ticaret (143) ve şirket kapatılması (150) bakımından ise 190 ülke ortalamasının altında kalmıştır. Bir önceki seneye göre ise azınlık yatırımcıların korunması ve şirket kapatılması başlıklarında iyileşme, sınır ötesi ticaret başlığında gerileme kaydedilmiştir. Diğer alt başlıklarda cüzi değişme yaşanmış veya hiç değişme yaşanmamıştır.

Moğolistan 2019 yılında sözleşmelerin uygulanması başlığında, davacı tarafından bir yargıyı yürütmek için ileri sürülen ücretleri azaltarak yürütme sözleşmelerini kolaylaştırmıştır.

Tablo 2 Moğolistan'ın iş yapma kolaylığı endeksi alt başlıklarında durumu

Başlıklar	DB 2020 Sıralaması	DB 2020 Puanı	DB 2019 Puanı	Puan Değişim
İş Yapma Kolaylığı Endeksi	81	67,8	67,7	0,1%
Şirket Kurulumu Süresi	100	86,7	86,9	-0,2%
Yapılaşma İzni Alma Süresi	29	78,2	78,2	0,0%
Elektriğe Erişim	152	55,0	54,9	0,2%
Mülkiyet Edinimi	50	74,2	74,1	0,1%
Krediye Erişim	25	80,0	80,0	0,0%
Azınlık Yatırımcıların Korunması	25	74,0	68,3	8,3%
Vergi Sistemleri ve Ödeme Kolaylığı	71	77,3	77,3	0,0%
Sınır Ötesi Ticaret	143	60,8	66,9	-9,1%
Sözleşmelerin Uygulanması	75	61,4	61,4	0,1%
Şirket Kapatılması	150	30,1	29,4	2,4%

Grafik 1 Moğolistan'ın iş yapma kolaylığı endeksi alt başlıklarında durumu

1.2. Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat

Moğolistan'da şirket kurulumuna ilişkin mevzuat 3 Ekim 2013 tarihli Yatırım Kanunu ve 21 Haziran 2018 tarihli Tüzel Kişilik Kayıt Kanunu ile düzenlenmektedir.

1.2.1.Şirket Kurmak

Moğolistan'daki iş Ulanbator'da başlar ve biter, bu nedenle ülkede faaliyet göstermek konusunda ciddi olan herhangi bir işin bu şehirde kalıcı temsile ihtiyacı vardır.

Şehir merkezi kompakt ve çoğu yer yürüme mesafesinde olduğundan merkezi ofis yerleri birçok kişi için uygundur. Merkezi bölgede kaliteli bir ofis kiralamaya karşılık gelen bir maliyet olmasına rağmen, son zamanlarda yüksek kaliteli ofislerinin sayısı ve kullanılabilirliği artmış, fiyatları 2014- 2016 ekonomik durgunluk nedeniyle düşmüştür. Çalışanlar iş yerleri ile aynı bölgede ikamet etmezlerse, şehir merkezine ulaşmak için trafiğe girmek zorunda kalacaklardır. Ulanbator'un trafiği, kısıtlama olmadan büyüyen ithal otomobil sayısı ve son zamanlarda kentin yol sistemini genişletmek için uygulanan yol çalışmaları nedeniyle giderek kötüleşmektedir.

Diğer taraftan, toplu taşıma bazı bölgelerde sınırlı olduğundan çalışanların nerede yaşadıkları ve işe nasıl gidecekleri, iş yerinin havaalanına yakınlığı, yakın çevredeki otel konaklama fiyatları ve kalitesi gibi hususların dikkate alınması gerekmektedir.

6 Ekim 2011 tarihli Moğol Şirketler Hukuku, bir şirketi sermayesi hisselerle bölünmüş, kendine ait bir mülkiyeti olan ve birincil amacı kar elde eden tüzel kişilik olarak tanımlar. Şirketler Hukuku kapsamında iki tür şirket yapısına izin verilmektedir: 1. Anonim Şirket ve 2. Limited Şirket.

Tablo 3 Şirketler Hukuku'na göre Moğolistan'da izin verilen iki şirket yapısı arasındaki temel farklar

	Anonim Şirket (JSC / XK)	Limited Şirket (LLC / XXX)
Hisse senedi alım satım hakkı	Hissedarları tarafından aksi kararlaştırılmadıkça serbest ticaret	Şirketler Hukuku ve şirket tüzüğü ile sınırlıdır
Hissedar sayısı	Sınırsız	Kuruluş aşamasında en fazla 50 hissedar
Kayıt sırasındaki asgari öz kaynak	Yerel şirket için minimum gereksinim yoktur	Yerel bir şirket için minimum gereksinim yoktur

Yabancılar tarafından genel olarak Limited Şirket türünde şirketlerin kurulması tercih edilmektedir. Yabancı kişiler veya şirketler, Moğolistan'da şirket kurmak isterse Yatırım kanununa göre "yabancı yatırımlı" şirket kurabilir veya kendi şirketlerinin şubesini, temsilcik ofisini açabilirler. Bunun için gerekli asgari sermaye tutarları aşağıdaki gibidir:

Tablo 4 Yabancıların Moğolistan'da Kurabilecekleri Şirket Türleri

Şirket Türü	Hissedar Sayısı	Asgari Sermaye
Yabancı Yatırımlı Limited Şirket (LLC)	Asgari 1	100.000 ABD Doları (kişi başı)
Şube (LLC)	Asgari 1	100.000 ABD Doları (kişi başı)
Temsilcilik Ofisi	Temsilci Şahıs 1	1.100.000 MNT

Şirket Kurma Prosedürü

Moğolistan'da yabancı yatırımlı bir şirket kurmak için Moğolistan Devlet Kayıt Genel Müdürlüğüne aşağıdaki belgelerin sunulması ve şirket kaydının yaptırılması gerekmektedir. Ayrıca, Moğolistan Ulusal Yatırım Ajansı, yabancı yatırımcılar için "Tek Durak Hizmeti (One Stop Service)" vermekte ve burada şirket kurulumundan başlayarak devlet dairelerinde yapılması gereken tüm kayıt işlemleri aynı yerde yapılabilmektedir.

Yabancı Yatırımlı Yeni Bir Şirket Kurmak İçin İstenen Evraklar

1. Şirket kurmaya ilişkin talep formu
2. Şirket için belirlenen ismin onaylanması (online olarak www.burtgel.gov.mn web adresine seçilen isim girilir ve sistem üzerinden şirket ismi onaylanır.)
3. Pul masrafı ve hizmet ücretinin ödenmesi (Pul Masrafı: 750 000 MNT)
4. Kurucu üyelerin şirket kuruluşuna dair kararı (karar tutanağı, 1 nüsha)
5. Şirket tüzüğü (Moğolistan Şirket yasasının 16.2. maddesinde belirtilenler tüzük şekli kullanılır. Moğolca 2 nüsha, yabancı dilde 1 nüsha)
6. Ortaklık Anlaşması (En az 2 kurucu üyesi olan bir şirket kurulacaksa ortaklık anlaşması ve noter tasdiki yapılır. Moğolca 2 nüsha, yabancı dilde 1 nüsha)
7. Yatırımın yapıldığına dair belgeler (Yatırım Yasasının 3.1.5. maddesine göre her bir yabancı yatırımcı, yatırım tutarı olarak en az 100 000 ABD doları veya buna eşit Moğol parası (MNT) tutarında yatırım yapmalıdır. Yabancı yatırımcı sermaye, nakit para, menkul sermaye veya fikri mülkiyet üzerinden bir yatırım yapacak ise buna ilişkin yurtdışından yapılmış para transferini gösteren banka makbuzu, hesap dökümü, gümrük beyan formu, yetkili kurum tarafından verilmiş sertifika gibi belgeleri sunmalıdır.)
8. Tüzel kişinin adresini gösterir belgeler (Gayrimenkul tapu belgesi, örneği veya kira sözleşmesi)
9. Pasaport örneği (Yatırımı yapan yabancı şirket yetkililerinin pasaport kopyaları)

Belgelerin aslı yabancı dilde ise Moğolcaya çevrilerek onaylanması gerekmektedir. Yurtdışından düzenlenmiş belgeler Konsolosluk veya Diplomatik Misyon tarafından onaylanmış olmalıdır.

Yabancı Yatırımlı Bir Şube Açmak İçin İstenen Evraklar

1. Yabancı şirketin şubesini açmasına ilişkin başvuru formu (www.burtgel.gov.mn/service/)
2. Ana şirketin tanıtımına ilişkin belgeler (tüzük kopyası)
3. Ana şirketin ticari tescil belgesinin (ruhsatının) kopyası
4. Şube açmaya ilişkin ana şirketin kararı (aslı ve onaylı tercümesi ile birlikte)
5. Şirket tüzüğü (3 nüsha, onaylı tercümesi 1 nüsha)
6. Resmi adresi
7. Pul masrafı (1 milyon 100 bin MNT, Golomt Bankasının 1401002649 nolu hesabına)
8. Vekaletname (Şirketin yetkili kişileri için vekaletname aranmaz)

Temsilcilik Açmak

Yabancı bir tüzel kişiliğin temsilciliği, Moğolistan'da yabancı bir tüzel kişilik tarafından vekâletname esasına göre temsili faaliyet yürütmek amacıyla kurulan lisanssız bir tüzel kişilik olarak tanımlanmaktadır. Yabancı tüzel kişilerin temsilcilikleri, bağımsız ticari faaliyette bulunamaz.

1. Temsilcilik açmaya ilişkin başvuru formu (www.burtgel.gov.mn/service/)
2. Ana şirketin tanıtımına ilişkin belgeler (tüzük kopyası)
3. Ana şirketin ticari tescil belgesinin (ruhsatının) kopyası
4. Temsilcilik kurulmasına ilişkin ana şirketin kararı (aslı ve onaylı tercümesi ile birlikte)
5. Temsilcilik tüzüğü (3 nüsha, onaylı tercümesi 1 nüsha)
6. Resmi adresi
7. Pul masrafı (1 milyon 100 bin MNT, Golomt bankasının 1401002649 nolu hesabına)
8. Vekâletname (Şirketin yetkili kişileri için vekâletname aranmaz)

Şirket feshi

Moğolistan Şirket yasasına göre şirket yönetimi şirketin faaliyetlerine son vererek tasfiye kararı alır ve Moğolistan Devlet Kayıt Genel Müdürlüğüne kayıt ettirmek suretiyle şirketi kapatabilir.

Ayrıca, Moğolistan kanunlarını ciddi şekilde ihlal etme durumunda Şirketler Yasasına göre şirket feshedilebilir.

1.2.2. Vergi Uygulamaları

Genel

Moğolistan'daki Vergi Genel Kanunun amacı:

- Moğolistan'da vergilerin girilmesi, kurulması, belirlenmesi, raporlanması, ödenmesi, kontrolü ve tahsilatı için yasal dayanakların oluşturulması,
- Vergi mükelleflerinin ve vergi dairelerinin haklarını, görev ve yükümlülüklerini tanımlamak,
- Vergi mükellefleri ile vergi idareleri arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi.

Moğolistan'da vergilendirmeye ilgili diğer tüm yasa ve düzenlemelere ilişkin 20 Mayıs 2008 tarihli Vergi Genel Kanunu, 20 Mayıs 2008 tarihli Vergi Genel Kanunu, 29 Haziran 2006 tarihli Katma Değer Vergisi Kanunu, 29 Haziran 2006 tarihli Kurumlar Gelir Vergisi Kanunu ve 16 Haziran 2006 tarihli Kişisel Gelir Vergisi Kanunu'na göre Moğolistan'da faaliyet gösteren şirketler kurumlar vergisi, katma değer vergisi (KDV), gümrük vergisi, kişisel gelir vergisi ödemekle yükümlüdür.

Moğol vergi sistemi; vergiler, ücretler ve ödemelerden oluşur ve eyalet veya yerel vergiler olarak sınıflandırılır. Bölgesel Hükümet tarafından kontrol edilen on iki tür devlet vergisi ve on dört tür yerel vergi vardır.

Tablo 5 Vergi Genel Kanununa göre Moğolistan'da devlet ve yerel vergiler

Devlet vergileri	Yerel vergiler
Kurumlar vergisi	Bireysel gelir vergisi
Gümrük vergisi	İş ve hizmetle uğraşan kişilere ve hemen belirlenemeyen gelire yönelik gelir vergisi
Katma değer vergisi (KDV)	Taşınmaz emlak vergisi
ÖTV	Devlet damga vergisi (Diğerleri)
Petrol ve dizel yakıt vergisi	Otomobil ve kendinden itmeli araçlar vergisi
Telif ücreti	Mineraller dışındaki doğal kaynakları kullanma izni için ödeme
Maden arama ve maden ruhsatı ücretleri	Yaygın olarak bulunan minerallerin kullanım ücretleri
Hava kirliliği ödemesi	Arazi ücretleri
Damga vergisi (Moğolistan Damga Vergisi Kanunu Madde 11.2)	Silah vergisi
Su kirliliği ücreti	Başkent vergisi
Petrol yağı rezervi kullanımı vergisi	Köpekler için vergi
Petrol arama ve lisans ücretleri	Veraset ve intikal vergisi
	Atık hizmetleri için ödeme
	Doğal kaynakların kullanım ücretleri

Vergi İdaresi

Moğolistan'da vergiden sorumlu en üst kurum Maliye Bakanlığı Vergi Genel Müdürlüğüdür. Şirketler Moğolistan Devlet Kayıt Genel Müdürlüğünde şirket kaydı yaptırdıktan sonra kendi bağlı olduğu ilçe vergi dairelerinde Vergi Genel Müdürlüğü sistemine kaydolmakla yükümlüdür.

Beyanname

Tablo 6 Vergi beyannameleri ve teslim etme süreleri

Vergi türü	Beyanname süresi	Beyanname teslim tarihi
Kurumlar vergisi	Her ayın 25'ine kadar	Dönemlik beyanname, bir sonraki dönemin ilk ayının 20'sine kadar, yıllık beyanname ise bir sonraki yılın şubat ayının 10'una kadar verilir.
Kişisel gelir vergisi (şirket çalışanı için)	Her ayın sonuna kesilir ve bir sonraki ayın 10'una kadar beyan edilir	Dönemlik beyanname, bir sonraki dönemin ilk ayının 20'sine kadar, yıllık beyanname ise bir sonraki yılın şubat ayının 10'una kadar verilir.
Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)	Her ayın 25'ine kadar	Bir sonraki ayın 10'una kadar
Katma Değer Vergisi (KDV)	Bir sonraki ayın 10'una kadar	Bir sonraki ayın 10'una kadar

Muhasebe Kayıtları

Moğolistan Vergi kanunlarına göre vergi mükellefleri, muhasebe kaydını usulüne uygun tutma ve kanunda belirtilen süre içinde beyan etmekle yükümlüdür.

Verginin Hesaplanması

- Kurumsal gelir vergileri: 3 milyar MNT'ye kadar gelir için %10; 3 milyar MNT'yi aşan gelir için %25,
- Kişisel gelir vergisi %10,
- KDV %10,
- Gümrük vergisi %15,5 (KDV Dahil → Gümrük vergisi %5 (çoğu ürün grubunda) + KDV %10),
- SSK vergisi: İşveren için %12,5; çalışan için %11,5 (2020 yılında işveren için %1 ve çalışan için %1 oranında artarak toplam %26 olacaktır) oranında vergi uygulanmaktadır.

Amortisman

Amortisman binalar için 40 yıl, makine ve ekipman için 10 yıl, bilgisayar donanımı için 3 yıl, diğer aktifler için 10 yıl ve maddi olmayan varlıklar için 10 yıldır.

Diğer Hükümler

Türkiye ve Moğolistan arasında 12 Eylül 1995 tarihinde (Resmî Gazete Tarihi: 30.12.1996, Resmî Gazete No: 22863) imzalanan ve 1 Ocak 1997 uygulanmaya başlayan “Moğolistan ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması”

Vergiden Muafiyet

Moğolistan Yatırım Kanununa göre yatırımcılara sağlanan yatırım teşvikleri, vergi teşviki veya vergi dışı teşvik olarak ikiye ayrılır. Vergi teşviki konusunda Moğolistan Bakanlar Kurulu kararıyla büyük çaplı yatırımlar ve öncelikli gelişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar için vergi muafiyeti tanınabilmektedir. Örneğin Yatırım kanununun 11. maddesinde: “...Aşağıda belirtilen durumlarda ithal edilen teknik donatımları inşaat yapım süresince gümrük vergisinden muaf tutularak, katma değer vergisi 0(sıfır)’a kadar indirilerek hesaplanabilir: 11.2.1. İnşaat malzemeleri, petrol, tarımsal işleme ve ihracat ürünlerine yönelik fabrika kurmak; 11.2.2. Nano, biyo ve yeni teknoloji içeren fabrika kurmak; 11.2.3. Enerji santrali ve demir yolu inşa etmek...” denilmektedir.

Moğolistan Vergi kanunlarına göre aşağıdaki gelirler, vergiden muaftır:

- Devlet bono ve tahvillerinden elde edilen faiz gelirleri
- Moğolistan topraklarında petrol sanayinde üretim paylaşımı sözleşmesi ile üretim yapan vergi mükelleflerinin/şirketlerin kendi payının satışından elde edilen gelirler,
- Üyelerinin ürünlerinin satışına aracılık eden kooperatiflerin gelirleri,
- Moğolistan sınırları içinde KOBİ’ye yönelik makine ve ekipman imalatı, yedek parça imalatı, imalat ve satıştan elde edilen gelirler (Listesi Bakanlar Kurulu tarafından onaylanır.),
- Moğolistan’dan finanse edilen kaynaklarla doğrudan veya online şeklinde yapılan iş veya hizmet gelirleri,
- Doğal rezervleri tasarruflu kullanma, çevre kirliliği, atıkları azaltma ve doğaya zararsız teknik cihazların satışından elde edilen gelirler (Listesi Bakanlar Kurulu tarafından onaylanır.),
- Serbest bölgeler için yapılan enerji ve ısı kaynağı, elektrik hatları ve su temini, kanalizasyon, yollar, demiryolları, havaalanları, haberleşme ağları gibi altyapıya yönelik 500 bin ABD Doları veya daha fazla yatırım yapan şirketlerin serbest bölgeden kazandığı gelirin yaptığı yatırımın %50’sine eşit gelirleri,

- Serbest bölgede depolama ve taşıma tesisleri, oteller ve turistik tesisler, ithalatı ikame edecek ve ihracata yönelik üretim yapan fabrikanın kuruluşu için 300 bin ABD Doları veya daha fazla yatırım yapan şirketlerin serbest bölgeden kazandığı gelirin yaptığı yatırımın %50'sine eşit geliri.

Diğer Vergiler

- Temettü gelirlerine %10, telif hakkı gelirlerine %10,
- Şans oyunları ve piyango gelirlerine %40,
- Erotik yayınlardan (dergi, kitap ve video) elde edilen gelirlere %40,
- Taşınmazların satışından elde edilen gelirlere %2,
- Faiz gelirlerine %10,
- Hak satışından elde edilen gelirlere %30,
- Bilimsel, edebi ve sanat eserleri, yeni buluş ve prototip ürünler, tasarım, organizasyon, spor müsabakaları, kültürel faaliyetler, spor müsabakaları ve kültürel faaliyetlerde kazanılan ödül ve mükafatlardan elde edilen gelirlere %5,
- Yabancı şirketlerin yurt dışına kar transferine %20

oranında gelir vergisi uygulanmaktadır. Ayrıca, yabancı şirketin feshedilmesi durumunda bankada kalan bakiye kar olarak addedilmekte ve bu tutar üzerinden kar transferi yapılırken %20 oranında gelir vergisi tahsilatı yapılmaktadır.

1.2.3.Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Moğolistan'da sigorta uygulaması 30 Nisan 2004 tarihli Sigorta Kanuna göre düzenlenir.

Genel anlamında zorunlu ve isteğe bağlı olmak üzere 2 tür sigorta sistemi vardır.

Zorunlu sigorta türleri (çalışanlar için):

1. Sosyal güvenlik sigortası
2. Sağlık sigortası
3. Sürücü sorumluluk sigortası (araç sahibi olanlar için)

İsteğe bağlı diğer sigorta türlerine araç sigortası, mülkiyet sigortası, sağlık sigortası, hayat sigortası, yurt dışı seyahat sigortası vb. girer.

31 Mayıs 1994 tarihli Moğolistan Sosyal Sigorta Kanununa göre işveren ve çalışanın ödeyeceği sigorta prim oranı aşağıdaki tabloda gösterildiği şekildedir. 14 Nisan 2017 tarihinde bahse konu kanunda yapılan ek değişiklikle, IMF kredi programına uyum süreci kapsamında 3 yıl içinde aşamalı olarak primlerin artırılmasına karar verilmiştir. 2020 yılında işveren ve çalışanın ödeyeceği prim oranları %1 oranında artırılabilecek ve toplam prim oranı %24'ten %26'ya çıkartılacaktır.

Tablo 7 İşveren ve çalışanın ödeyeceği sigorta prim oranları

Sosyal sigorta türü	İşveren prim payı (yüzde)	Çalışan prim payı (yüzde)
Emeklilik sigortası	8,5	8,5
Yardım sigortası	1,0	0,8
Sağlık sigortası	2,0	2,0
İşsizlik sigortası	0,2	0,2
İş kazası sigortası	0,8-2,8	0
Toplam prim tutarı	12,5	11,5

Ayrıca, 7 Mart 2018 tarihinde Moğolistan Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında “Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasındaki Sosyal Güvenlik Anlaşması” imzalanmış ve 30 Ekim 2018 tarihinde TBMM tarafından onaylanmıştır. Bu anlaşma çerçevesinde, Moğolistan Sosyal Güvenlik Kurumlarına SSK primi ödeyerek çalışan bir Türk vatandaşı, çalıştığı yıllarını Türkiye’de çalışmış olarak saydırabilmekte ve emeklilik için istenen çalışma yılına ektelebilmektedir. Ancak, bu anlaşma kapsamında sağlık sigorta hizmetini karşılıklı tanıma ibaresi yer almamaktadır.

Kamu sigorta kurumları:

1. Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü, <http://www.ndaatgal.mn>
2. Sağlık Sigortalar Genel Müdürlüğü, <http://www.emd.gov.mn/>

Başlıca özel sigorta şirketleri:

1. Mongol Insurance, <https://www.mongoldaatgal.mn>
2. Mandal Insurance, <https://mandal.mn/>
3. Ard Insurance, <https://arddaatgal.mn/>
4. Nomin Insurance, <https://daatgal.nomin.mn/>
5. Practical Insurance, <https://www.practical.mn/>
6. Tenger Insurance, <http://tengerdaatgal.mn/>
7. Bodi Insurance, <https://bodi-insurance.com/>
8. Khaan Insurance, <https://www.khaandaatgal.mn/>
9. Mig Insurance, <http://mig.mn>
10. National Life Insurance, <https://nlic.mn/>

2. Potansiyel Yatırım Alanları

Moğolistan için en önemli sektör, ülkenin kalkınmasının lokomotifini oluşturan madencilik sektörüdür. Moğolistan, benzeri görülmemiş bir büyüme potansiyeli vaat eden önemli doğal kaynaklara ve minerallere sahiptir. Dünyanın önde gelen maden kaynaklarına sahip ülkelerden biri olan Moğolistan; altın, bakır, kömür ve florit mineral rezervleri açısından dünyada ilk 10’da yer almaktadır. Ayrıca, çinko, demir, petrol, kaya petrolü ve mermerde önemli rezervlere sahiptir.

Moğolistan, dünya rezervlerinin %16,8’ini oluşturmaktadır. 2019 yıl sonu itibarıyla madencilik sektörü, Moğolistan GSYİH’nın %25’ini, ulusal bütçe gelirinin %24,5’ini, brüt endüstri üretiminin %72’sini ve ihracat kazançlarının %90’ını oluşturmaktadır³.

³ Maden ve Ağır Sanayi Bakanlığı, <http://www.mmhi.gov.mn/public/more/id/923>

Aynı zamanda, 2019 yılı sonu itibariyle Moğolistan'a yapılan doğrudan yabancı yatırımların %72,8'i madencilik sektörünü hedef almakta, dünyanın dev maden şirketleri ülkedeki maden sektörüne yatırım yapmakta veya devletin stratejik saydığı rezervlerin yatırım ihalesini kazanmak için kıyasıya mücadele etmektedirler. Ölçekler çok büyük olmamakla birlikte çeşitli büyüklüklerde maden rezervleri bulunmaktadır, ancak madencilik sektörünün yüksek risk içerdiği bilinen bir gerçektir. Türk madencilik sektörü şirketlerinin de bugüne kadar Moğolistan'a ilgisi olmamıştır. Sektör, dünyadaki ve özellikle en büyük alıcı Çin'deki ekonomik ve siyasal gelişmelerden, emtia fiyatlarındaki dalgalanmalardan etkilenmeye çok açıktır.

Diğer taraftan, Moğolistan'da bulunan dev maden şirketlerinin yıllık mal ve hizmet alımları milyar dolar civarına ulaşmaktadır. Örneğin; "Oyu Tolgoy madeni", Moğolistan'ın başkenti Ulanbator'dan 550 km uzaklıkta Gobi bölgesinde bulunan bakır ve altın madenidir. Bu maden, dünyanın en büyük ve yüksek kalite kullanılmamış bakır yatağına sahiptir. Oyu Tolgoy Projesi için son 10 yılda ülke içinden 2,9 milyar ABD Dolarlık mal ve hizmet satın alımı gerçekleştirilmiştir. Oyu Tolgoy projesinin tanıtımı ve çalışma ilkelerini şeffaf olarak tanıtmak amacıyla her yıl "Oyu Tolgoi Supplier Expo" adı altında tedarikçiler günü düzenlenmekte ve bu organizasyon sırasında yıllık yaklaşık 300 milyon ABD Doları tutarındaki mal ve hizmet satın alımı hakkında geniş bilgi sunulmaktadır. İlgi duyabilecek Türk firmaları, tedarikçiler için düzenlenecek olan organizasyonlara katılmak ve daha fazla bilgi almak için <http://ot.mn/supplier-expo-2018/> uzantılı web sayfasını ziyaret edebilir ve Oyu Tolgoy Projesi Satın Alma Müdürlüğü ile iletişime geçebilirler (İletişim Bilgileri: E-posta: procurement@ot.mn, Tel: +976 11 331 880 (ext.6000) Faks: +976 11 331 890 Kayıt Adresi: <https://www.ot.mn/register-as-a-suppliers/>).

Diğer önemli bir alan enerji sektörüdür. Moğolistan, yenilenebilir enerji kaynaklarından rüzgâr ve güneş enerjisi bakımından elverişli bir ortama sahiptir. Ülkenin çoğu bölgesinde güneşli gün sayısı, 270 ila 300 gün arasındadır ve ortalama güneş ışığı süresi 2.250-3.300 saattir. Yıllık ortalama güneş enerjisi miktarı 1.400 kWh / m²'dir ve güneş yoğunluğu günde 4,3-4,7 kWh / m²'dir. Rüzgâr enerjisi için ise toplam ülke alanının %10'unun çok elverişli olduğu belirtilmektedir⁴.

Diğer taraftan, Moğolistan'ın bir enerji ülkesi/merkezi olma hedefi vardır. Gobi bölgesinde kömürden ve güneş enerjisinden elektrik üretilmesi, diğer bazı bölgelerde rüzgâr santralleri kurulması ve üretilen enerjinin iç talep karşılandıktan sonra Çin'e satılması hedeflenmektedir. Bu alana yatırım yapmak isteyen yabancı şirketlerin temel beklentisini, enerji satış fiyatlarının serbestleştirilmesi oluşturmaktadır. Halen iç piyasada ısı ve elektrik satış fiyatı, maliyetin altında gerçekleşmektedir. Maden yatırım bölgelerindeki enerji ihtiyacının karşılanması için yap-işlet-devret modeliyle enerji projeleri planlanmakta ve bazılarının ihalesi yapılmaktadır. Büyük madenlerin yatırımcıları kendi ihtiyacı olan enerjinin üretimine yönelik yatırımları kendileri gerçekleştirmeyi planlamaktadır. Enerji açığı çok yüksektir. Gobi'deki maden yatırımlarının elektrik ihtiyacı Çin'den sağlanmaya çalışılmaktadır. Fiyatlandırma ile ilgili gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra şirketlerimiz açısından enerji üretim yatırımları, kazançlı görülmektedir. Ancak, madencilik sektörü için geçerli olan riskler benzer olan bu sektör için de geçerlidir.

Moğolistan aynı zamanda bir hayvancılık ülkesidir. 2019 yılsonunda hayvan stoku %6,8 artış ile 70,97 milyon baş olmuştur. 2019 yılsonu itibariyle hayvan sayısı (baş) ve 2018 yılına göre artış oranı şu şekildedir; At: 4,2 milyon (%7), Sığır: 4,8 milyon (%8,5), Deve: 472,4 bin (%2,8), Koyun: 32,3 milyon

⁴ Kaynak: Moğolistan Enerji Bakanlığı

(%5,6) ve Keçi: 29,3 milyon (%7,9)⁵. IMF verilerine göre, Moğolistan'daki hayvancılık endüstrisi, tarımsal üretimin yaklaşık yüzde 90'ını ve diğer tüm sektörlerden daha fazla olmak üzere istihdamın %25'ini oluşturmaktadır. Ancak, hayvancılık sektörü son zamanlarda sıcak, kuru yazlar, aşırı otlatma, arazi bozulması ve çölleşme gibi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır.

Hayvancılığın yaygın olması nedeniyle deri, yün, kaşmir, et ve sakatat alanlarında yapılacak endüstriyel faaliyetler önemli bir yatırım ve ticari fırsat olarak görülmektedir. Yüksek hayvan stokuna rağmen ülkede uluslararası standartlarda et işleme tesisi bulunmamaktadır. Et işleme tesisleri kurularak, et ve sakatatların dünyaya pazarlanması önem atfedilen ekonomik faaliyetlerden biri olarak görülmektedir. Son zamanlarda ülkede özellikle helal et kesim ve işleme tesisleri kurularak başta İslam coğrafyasına işlenmiş et ihracatı yapılması konusunda Moğol firmalarının bir ilgisi bulunmaktadır.

Ülkede özel hastaneler de dâhil sağlık hizmetlerinin seviyesinin son derece yetersiz olması nedeniyle özellikle ülkemizin sağlık alanında yaptığı yatırımlar, fiyat ve hizmet kalitesi düşünüldüğünde; ülkemizdeki sağlık olanakları hakkında farkındalık ve algı yaratacak tanıtımlar ve iş birlikleri sayesinde, sağlık turizmi açısından orta üst gelir grubundaki 15 binden fazla Moğol vatandaşının ülkemize kolaylıkla çekilebilmesi mümkün görülmektedir.

İki ülke arasındaki tarihi bağlar da göz önüne alındığında ata yurdu olan ve yüksek turizm potansiyeli bulunan Moğolistan hem Türk hem de yabancı turistler açısından önemli bir hedef varış yeridir. Bu bakımdan, turistik tesis yatırımları iki ülke arasındaki turizmin gelişimine de katkı sağlayabilecektir.

İnşaat sektörü düşünüldüğünde, Moğolistan'ın konut açığı oldukça yüksektir. Başkent Ulanbator'un nüfusunun yarıya yakını çadır semtlerde yaşamaktadır. Buna karşılık lüks ve metrekaresi büyük konutlar hala müşterisini beklemektedir. İhtiyacın fazla olmasına rağmen çadır semtlerde yaşayan vatandaşların alım gücünün düşük olması nedeniyle yapılan bazı konutlar satılamamakta ve müteahhit firmaların ellerinde stok fazlası bulunmaktadır. Moğol vatandaşların ev sahibi olmalarını kolaylaştırmak için devlet destekli uygun koşullu kredi imkânları sağlanmaktadır. 2010-2013 yılları arasında madencilik sektörünün etkisiyle hızla büyüyen Moğolistan'da özellikle başkent Ulanbator'da konut fiyatları zirve seviyelerine ulaşmış fakat 2014-2015 yıllarında etkili olan ve kısmi etkisini devam ettiren ekonomik kriz dolayısıyla piyasada hareketlilik azdır. Bunun yanında ekonomik alanda yaşanabilecek ufak bir hareketlilik konut piyasasının canlanmasına doğrudan katkı sağlayacaktır. Bu nedenle müteahhitlik firmalarımızın Moğolistan inşaat sektörünü yakından takip etmesinde büyük yarar olduğu düşünülmektedir.

Lüks sayılan bazı siteleri inşa eden Güney Kore ve Japon şirketleri dışında konut üretimi yerel şirketler tarafından gerçekleştirilmektedir. Üst gelir grubu için üretilen yapıların standartları oldukça düşüktür. Türk inşaat firmalarının pazara girmesiyle pazardaki standart ve lüks algısını derinden sarsacağı ve dolayısıyla Türkiye kalite ve standartlarının çok kısa bir süre içerisinde pazarda en üst konuma yerleşeceği düşünülmektedir. Orta ve alt gelir grubuna hitap eden yapıların ise kentsel dönüşüm kapsamında arsa sahiplerinin ilave para ödmeden konut sahibi olması yoluyla yapılmasının daha etkili olacağı görülmektedir.

Moğolistan'da sanayi ve üretim neredeyse yok denecek kadar azdır ve üretimin de çoğu KOBİ'ler kanalıyla gerçekleştirilmektedir. Ülkedeki iklim koşullarının da sert ve kışların uzun olması nedeniyle

⁵ Kaynak: Moğolistan Ulusal İstatistik Ofisi (NSO)

tarımsal faaliyetler gerçekleştirilememekte; patates, soğan, sarımsak, havuç dışında sebze ihtiyaçlarının çoğu karşılanamamaktadır. Bu nedenle, sebze ve meyvede tamamen ithalata bağımlı bir ülke konumundadır. Bu hususta, son zamanlarda özellikle sebze üretiminde kendine yeten bir ülke olma konusunda seracılık faaliyetlerine ve yatırımlarına hız verilmiş durumdadır.

THY'nin İstanbul-Ulanbator-İstanbul seferleri, 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren haftada 3 frekans doğrudan, geniş gövdeli, kargo kapasitesi bulunan uçaklarla gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Kargo kapasiteli direkt uçuşların başlamasıyla, iş adamlarımızın rahatlıkla ve yüksek konfor ile Moğolistan'a erişim sağlayabilmesinin yolu açılmış olup, bu durumun navlun ve uçak biletleri ücretlerinde önemli oranda düşüşler sağlaması ve ihracatımıza olumlu yansımaları beklenmektedir. Ayrıca, ithalat ülkesi olan Moğolistan, birçok kaliteli Türk ürününü rekabetçi fiyatlarla Türkiye'den hızlı bir şekilde temin edebilecektir. Bu durum, sadece mal ticaretinde olumlu gelişmelerin önünü açmayacak, aynı zamanda hizmet ticaretinde (turizm, sağlık vb) de yeni iş birlikleri ve yatırım fırsatlarını sunacaktır.

Moğolistan'ın yürürlükte bulunan tek serbest ticaret anlaşması (STA), Japonya ile yapılan Ekonomik Ortaklık Anlaşması (EPA) olup, ülkenin anlaşma kapsamında 9.300 kalem ürünün Japonya'ya vergisiz veya imtiyazlı olarak ihraç edebilme şansı varken, anlaşma kapsamında yer alan gerekli ve yeterli standartları karşılayamadığından bunu gerçekleştirememektedir. Güney Kore ile EPA müzakereleri devam ederken en büyük ekonomik partneri Çin'in yanı sıra Avrasya Ekonomik Birliği (EAEU- Rusya, Belarus, Kazakistan, Kırgızistan Ermenistan) ile de STA imzalanması konusunda ön çalışmalarını sürdürmektedir. Ayrıca, Moğolistan, Asya-Pasifik Ticaret Anlaşması (APTA- Çin, Güney Kore, Hindistan, Laos, Sri Lanka, Bangladeş)'na katılım için iç onay sürecini devam ettirmekte olup, sürecin tamamlanması ile APTA'nın 7'nci üye ülkesi olacaktır.

Diğer taraftan, Moğolistan, 2007 yılından beri Avrupa Birliği (AB)'nin GSP+ (genelleştirilmiş tercihler sistemi) ülkeler grubunda yer almakta ve 7200'den fazla ürün grubunda ürünlerini AB'ye gümrük vergisinden muaf olarak ihraç edebilmektedir. Ülkemiz de AB'ye benzer şekilde Moğolistan'ı İthalat Rejimi kapsamında GSP ülkeleri içerisinde EAGÜ (en az gelişmiş ülkeler) grubunda değerlendirerek Moğolistan'dan yapılan ithalatı gümrük vergisinden muaf tutmakta veya bu kapsamda gelen ürünlere yönelik diğer ülkelerden daha düşük gümrük vergisi uygulamaktadır.

Diğer taraftan; Moğolistan'ın,

- Rusya ve Çin gibi büyük pazarlara komşu olması,
- Dünyadaki önemli maden rezerv sahalarına sahip ülkelerden birisi olması,
- Dünyadaki en kaliteli kaşmir üreticilerinden birisi olması,
- Sağlık, turizm, altyapı ve endüstri bölge ihtiyacının fazla olması,
- IMF programı ile birlikte yüksek büyüme eğilimi içerisinde olması (%6 ve üzeri)

Türk firmaları için birçok fırsat sunmaktadır.

Moğolistan'ın sanayisi ve tarım sektörü gelişmemiş olup, üretim çok kısıtlıdır. Bu nedenle, ülkedeki tüketimin ekseriyeti ithalat ile karşılanmaktadır. Yukarıda bahsedilen yatırım alanları dışında;

- Türk şirketlerinin ithalat ülkesi olan Moğolistan'da şirket kurup mağaza açarak başta mücevherat, inşaat malzemeleri, elektro termik cihazlar, radyatör, gıda ürünleri, tekstil, konfeksiyon, ev tekstili ürünleri, mobilya, beyaz eşya, küçük ev aletleri, mutfak eşyası, makine, temizlik ürünleri, sağlık gereçleri, iş güvenliği elbise ve ekipmanları olmak üzere her türlü ürünün ticaretini yapmaları mümkün görünmektedir.
- İki ülke arasında ticari ilişkilerin artması için iş adamlarının karşılıklı ziyaretleri büyük önem taşımaktadır.
- İki ülke arasındaki uzaklık, nakliye sorunları ve nüfus azlığı gibi faktörlere rağmen, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri ile bu hususların aşılması mümkün olabilecektir.

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

1.1. Genel

Moğolistan'da yabancı yatırım ilişkileri 3 Ekim 2013 tarihli Yatırım Kanununa göre düzenlenmektedir. 2013 yılında Moğolistan Hükümeti, hem 1993 tarihli eski Yatırım Kanunu'nu hem de 2012'nin Stratejik Sektörleri Yasası'nın yerini alan yeni bir yatırım kanununu kabul etti. Bu Yatırım Kanunu, aşağıda belirtilen hususlara odaklanmaktadır:

- Piyasaya girmek ve yerel bir şirket satın almak için onay bulunmamakta,
- Yabancı ve yerli yatırımcılar arasında ayırım gözetilmemekte,
- Hızlı kayıt süreci,
- İstikrar garantileri- Vergi istikrar belgesinin sağlanması,
- Yatırım dostu ve esnek koşullar.

Yatırım kanunu; vergi muafiyetleri, vergi kredileri, daha uzun vadeli toprağa sahip olma, yabancı çalışan kotasının artırılması, basitleştirilmiş vize düzenlemeleri gibi teşvikler sağlamaktadır. Yalnızca yabancı devlete ait kuruluşlar (madencilik, medya ve iletişim veya finans sektörlerinde en az %34 oranında mülkiyete sahip olanlar) resmi bir hükümet temsilcisinden onay almalıdır. Yatırım Kanunu'nda, yabancı bir devletin %50'yi aşan doğrudan veya dolaylı sahip olduğu kuruluşu, yabancı devlete ait bir kuruluş olarak nitelendirilmektedir.

Diğer taraftan, 28 Ocak 2010 tarihli Moğolistan'ın İmtiyazlar Kanunu'nun amacı, yatırımcılara devlet ve yerel mülkler üzerinde imtiyazlar verilmesi, imtiyaz sözleşmelerinin sonuçlandırılması, gözden geçirilmesi ve feshi, imtiyaz anlaşmaları ve uyuşmazlıkların çözümü konularında ihale düzenlenmesi ile ilgili hususları düzenlemektir.

Kamu-Özel Ortaklık (PPP) Stratejisi, aşağıdaki konulara yoğunlaşmaktadır:

- Hükümet tarafından önceliklendirilen projelerin uygulanmasını çekmek ve desteklemek,
- Özel sektörün kaynaklarına, teknolojisine ve yönetim yeteneklerine bağlı olarak ekonominin büyümesini yoğunlaştırmak,
- Özel sektörün hükümetin yatırım politikası ve stratejisine katılımını artırarak ekonomiyi serbestleştirmek.

2013 yılı Eylül ayında Moğolistan Hükümeti, "İmtiyaz / PPP projelerinin listesi" hakkındaki 317 sayılı Kararı onaylamıştır. Belirlenen imtiyaz sektörleri aşağıdaki gibidir:

- Altyapı ve İnşaat projeleri
- Otoyol projeleri
- Havaalanı projeleri
- Enerji sektörü projeleri
- Çevre sektörü projeleri
- Eğitim projeleri
- Sağlık, sanat, spor ve turizm projeleri
- Demiryolu projeleri

Moğolistan, 29 ülkeyle "Çifte Vergilendirme Önleme Anlaşması", 24 ülkeyle "Ticaret ve Ekonomi Genel Anlaşması" ve 42 ülkeyle "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması" ikili anlaşmaları imzalamıştır.

1.2. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

i)Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

7 Haziran 2002 tarihli Moğolistan Arsa Kanunlarına göre arsa sadece Moğolistan vatandaşlarının mülkiyetine verilebilmektedir. Bu nedenle yabancı uyruklu kişi arsa alamaz ama Moğolistan sınırları içinde istediği gayrimenkulü edinebilir. Buna karşılık anlaşmaya dayalı arsa kullanımını açıklar. Örneğin Moğolistan Yatırım yasası 12. maddesinde yatırıma yönelik vergi dışı destekler bölümünde “...yatırımcıya arsanın 60 yıl kadar süre ile anlaşmaya dayalı olarak zimmetlenmesine ve kullandırılmasına müsaade edilir, bu süre anlaşma çerçevesinde bir defaya mahsus olarak 40 yıl daha uzatılabilir” denilmektedir.

ii)Yabancı Sermaveli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

Yatırım Kanununun 3.1.2. maddesine göre “bir yatırımcı”, Moğolistan’a yatırım yapan yabancı ve yerel yatırımcı anlamına gelmektedir. Bu çerçevede, yabancı sermayeli şirketlere veya yatırımcılara ekstra bir ayrımcılıkta bulunulmamaktadır.

2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Yatırım Kanunu, vergi, arazi, serbest bölgeler ve yabancı işgücü kullanımı ile ilgili mevzuat yoluyla sağlanabilecek yatırımlara yönelik bir dizi teşvik sunmaktadır. İstikrar sertifikaları ve yatırım sözleşmeleri olmak üzere iki ana destek türü vardır.

Vergi istikrar sertifikaları: Ulusal Kalkınma Ajansı tarafından yatırım büyüklüğü veya yeri ile ilgili belirli kriterleri karşılayan yatırımcılara verilir. Sertifika, kurumlar vergisi, KDV, gümrük vergisi ve maden kaynakları telif haklarının geçerli oranlarını 5 ila 18 yıl arasında belirli bir süre boyunca korur. Bu oranlar yatırımcılara daha elverişli olacak şekilde değiştirilirse, yatırımcı bu tercih edilen oranları seçebilir.

Yatırım sözleşmeleri: 500 milyar MNT'yi aşan yatırımlar için ihraç edilmiştir. Vergi istikrarının yanı sıra ek finansal teşvikler ve faydalar konusunda müzakere etme imkânı da sağlarlar. Vergi istikrar sertifikaları için geçerli sürelerden az olmamak üzere geçerli olabilirler.

Şekil 2 Yatırım teşvikleri ve sunduğu avantajlar

Yatırım sözleşmesi	
•500 milyar MNT üstü yatırımcılar	
Vergi istikrar sertifikası	
•KDV, Kurumlar vergisi, Gümrük vergisi, Royalty (Stok kullanım vergisi)	
Serbest ekonomik bölgeler	
•İlk 5 yıl vergi muafiyeti	
Küçük ve orta ölçekli işletmeler	
•Gümrük vergisi ve KDV muafiyeti	

Aşağıda durumlarda ithal makine ve teçhizat, inşaat süresi boyunca gümrük vergilerinden muaf tutulabilir ve KDV "0" a kadar uygulanabilir:

- İnşaat malzemeleri, petrol, tarımsal işleme ve ihracat ürünleri için fabrika inşaatı,
- Nano, biyo ve yenilikçi (innovasyon) teknolojiler içeren ürünler için bir tesisin inşası,
- Enerji santralleri ve demiryolları inşaatı.

3 Ekim 2013 tarihli Yatırım Kanununa göre yatırımcıya sağlanacak yatırım destekleri aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

Yatırım Destekleri

Yatırımları destekleme şekilleri (10. madde)

10.1. Yatırımcılara verilecek yatırım destekleri, vergi ve vergi dışı olarak ikiye ayrılır:

a) Yatırımcıya vergi desteği (11. madde)

11.1. Yatırımcıya aşağıdaki şekillerde vergi desteği sağlanır:

11.1.1. Vergiden muaf tutmak,

11.1.2. Vergi teşviki sağlamak,

11.1.3. Vergilendirilebilir gelirden düşülecek amortisman giderini, hızlandırılmış metotlar ile hesaplamak,

11.1.4. Gelecekteki gelire aktararak vergiye tabi gelirden mahsup edilmek üzere zararı hesaplamak,

11.1.5. Çalışanın eğitim giderini vergiye tabi gelirden düşmek.

11.2. Aşağıda belirtilen durumlarda; ithal edilen makine ve teknik teçhizat gümrük vergisinden muaf tutulabilir ve inşaat işleri sırasında KDV oranı sıfır olabilir:

11.2.1. İnşaat malzemeleri, petrol, tarımsal işleme ve ihracat ürünlerine yönelik fabrika kurmak,

11.2.2. Nano, biyo ve yeni teknoloji içeren tesisler kurmak,

11.2.3. Enerji santrali ve demir yolu inşa etmek.

11.3. Bu Kanunun 11.1 ve 11.2 nci maddelerinde belirtilen yatırımcılara yönelik destekler, vergi mevzuatına göre düzenlenir.

b) Yatırıma yönelik vergi dışı destekler (12. madde)

12.1. Yatırımcılar vergi dışı yatırım desteklerini aşağıdaki şekilde edinebilir:

12.1.1. Sözleşmeye bağlı olarak 60 yıla kadar süre ile arsa kiralamak ve kullanmak, sözleşmenin asli şartı altında sözleşme süresini bir defaya mahsus 40 yıl daha uzatmak,

12.1.2. Serbest bölge, sanayi, teknolojik park alanında faaliyet gösterecek yatırımcıyı desteklemek, kayıt ve kontrollü geçişlerde imtiyazlı şekilde hizmet vermek,

12.1.3. Altyapı, bilim ve eğitim sektöründeki projeleri gerçekleştirmeye yönelik destek vermek, yabancı işgücü ve uzmanların sayısını arttırmak, işçi için ödenmesi gereken ücretten muaf tutmak ve gerekli izinleri imtiyazlı şekilde vermek,

12.1.4. Yenilik içeren projeleri finanse etme konusunda destek vermek, ihracata yönelik yenilikçi ürünlerinin üretiminin finansmanında garanti vermek,

12.1.5. Moğolistan'a yatırım yapan yabancı yatırımcılara ve aile üyelerine Moğolistan'ın yürürlükteki yasaları çerçevesinde çoklu giriş-çıkış vizesi ve oturma iznini vermek,

12.1.6. Yürürlükteki yasalarda belirtilen diğer destekler.

12.2. Vergi dışı yatırım destekleri; Arsa Kanunu, Serbest Bölge Kanunu, Sanayi ve Teknoloji Parklarının Yasal Statüsü Hakkında Kanun, Yenilik (İnovasyon) Kanunu, İşgücünü Yurtdışına Gönderme, Yurtdışından İşgücü, Uzman Almaya İlişkin Kanun ve diğer hukuki mevzuat uyarınca düzenlenir.

C. ÜLKELERİN MOĞOLİSTAN'DAKİ YATIRIMLARI

Moğolistan Merkez Bankası verilerine göre 2019 yılında en fazla doğrudan yabancı yatırım (DYY) 1,9 milyar ABD Doları ile Kanada tarafından yapılmış olup onu sırasıyla Singapur (184,3 milyon ABD Doları), Lüksemburg (134,8 milyon ABD Doları), Japonya (123,6 milyon ABD Doları) ve Hong Kong (108,4 milyon ABD Doları) izlemiştir. Moğolistan'a en fazla DYY'si bulunan ülke %35,1 pay ve 7,8 milyar ABD Doları ile Kanada iken Kanada'yı %21,7 pay ve 4,8 milyar ABD Doları ile Çin, %7,3 pay ve 1,6 milyar ABD Doları ile Singapur, %6,4 pay ve 1,4 milyar ABD Doları ile Lüksemburg ve %4,8 pay ve 1,1 milyar ABD Doları ile Hong Kong takip etmiştir. Toplam DYY'nin yarısından fazlası Kanada ve Çin kaynaklı olup DYY stokunda birkaç ülkenin ağırlığı bulunmaktadır. Ülkemiz ise aldığı %0,07 pay ve 16,3 milyon ABD Doları toplam doğrudan yatırımı ile 31'inci sırada yer almaktadır.

Tablo 8 Ülkelerin Moğolistan'a yatırımları (milyon ABD Doları)⁶

	Yatırım Yapan Ülke	2016	2017	2018	2019	Toplam DYY	DYY Pay
1	Kanada	531,1	766,3	1.647,5	1.905,5	7.824,6	35,1%
2	Singapur	73,2	135,1	54,7	184,3	1.639,5	7,3%
3	Lüksemburg	59,1	247,0	64,2	134,8	1.424,9	6,4%
4	Japonya	94,3	91,8	243,7	123,6	928,3	4,2%
5	Hong Kong	227,3	101,9	78,8	108,4	1.077,4	4,8%
6	Çin	247,0	223,9	357,7	94,1	4.839,6	21,7%
7	Britanya	33,0	25,1	19,3	80,7	513,8	2,3%
8	ABD	90,2	138,9	78,0	70,3	747,3	3,3%
9	İsviçre	2,7	4,1	25,3	35,1	135,9	0,6%
10	Rusya	4,2	30,3	18,0	34,2	146,9	0,7%
11	Almanya	18,9	109,2	3,5	24,0	198,2	0,9%
12	Avustralya	20,6	43,1	15,6	20,4	484,1	2,2%
13	Güney Kore	27,5	10,2	27,0	19,8	463,7	2,1%
14	Belçika	0,8	24,9	1,4	13,2	133,5	0,6%
15	Fransa	13,5	9,0	15,0	10,6	152,9	0,7%
16	İtalya	5,0	2,4	3,0	10,5	69,0	0,3%
17	Yeni Zelanda	1,4	2,8	2,3	7,2	21,1	0,1%
18	Hollanda	10,8	68,3	4,2	6,9	681,7	3,1%
19	Katar	2,7	5,0	0,8	2,9	10,5	0,0%
20	Tayvan	0,8	1,5	0,9	2,5	29,9	0,1%
21	Monako	0,0	0,0	3,7	1,4	5,2	0,0%
22	Filipinler	0,3	1,2	0,6	1,3	10,4	0,0%
23	Türkiye	2,4	1,0	0,0	1,1	16,3	0,1%
24	Çek Cumhuriyeti	0,9	0,4	0,4	1,1	7,4	0,0%
25	Virginia Adası (İngiltere)	0,5	0,0	0,0	0,7	0,1	0,0%
	Liste Toplam	1.467,9	2.043,3	2.665,6	2.894,9	21.561,9	96,6%
	Diğer	18,5	42,9	63,1	5,0	750,0	3,4%
	Toplam	1.486,4	2.086,3	2.728,7	2.899,9	22.311,9	100%

Kaynak: Moğolistan Merkez Bankası

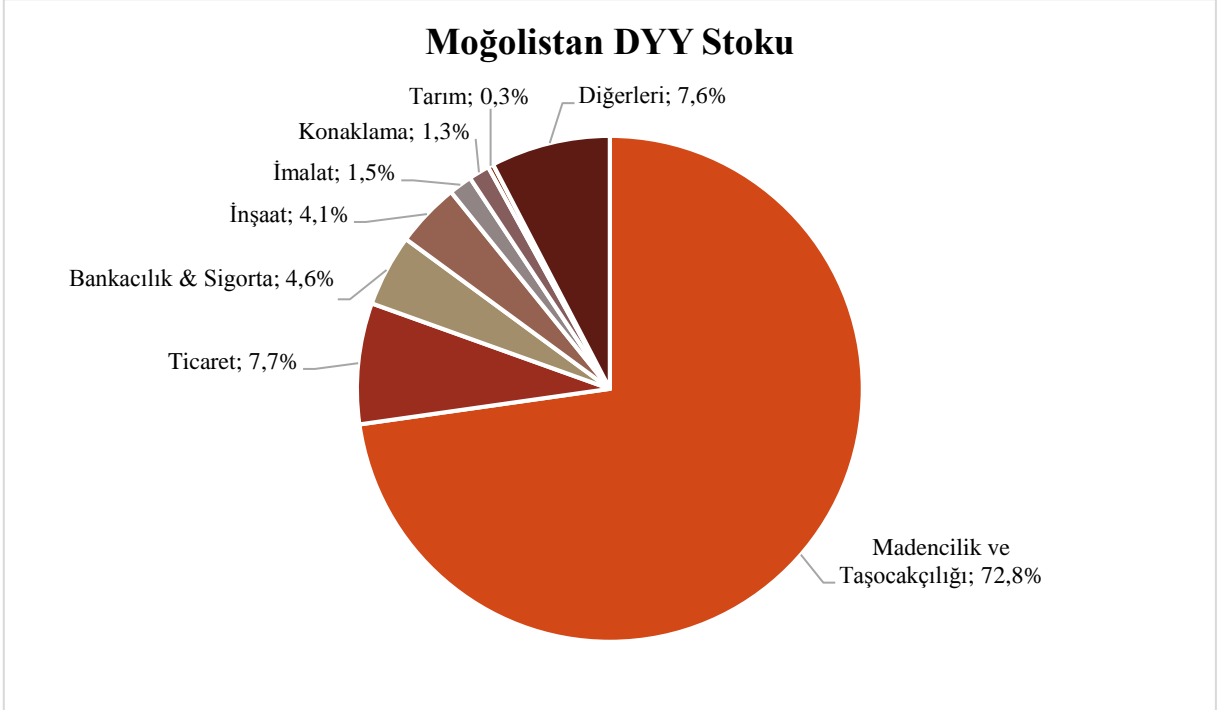
⁶ Moğolistan Merkez Bankası, https://www.mongolbank.mn/liststatistic.aspx?id=4_2

Moğolistan'a yapılan DYY, madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe yoğunlaşmıştır. Madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün 2019 yıl sonu itibariyle DYY stoku içerisindeki payı %72,8 olmuştur. DYY stokunda diğer önemli sektörler ticaret, bankacılık & sigorta, inşaat ve imalat sektörleridir.

Grafikten de görüleceği üzere, Moğolistan'ın yatırım alanlarının farklılaştırılmasına ihtiyacı bulunmaktadır. Ekonominin genelinde olduğu gibi DYY'de belirleyici sektör madencilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Grafik 2 Sektörel bazda Moğolistan DYY stoku- 2019 yıl sonu

Kaynak: Moğolistan Merkez Bankası

D. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

1. İş Kültürü

Moğolistan piyasasına girmek için pazar araştırması ve yazışmalar yapıldıktan sonrasında yerinde ziyaret ve yüz yüze görüşme yapmak çok önemlidir. İletişimde olunan şirkete ilişkin hissedar, yetkili kişi ve faaliyet alanı gibi bilgiler, Moğolistan Devlet Kayıtlar Genel Müdürlüğü'nün Tüzel Kişilik Kayıt Sistemi⁷ aracılığıyla teyit edilmelidir.

Genel anlamda Moğolistan doğrudan yabancı yatırım çekmeye çalışan bir ülkedir. Ancak iş dünyasında yatırım anlayışı biraz farklıdır. Ülkede yatırım yapmak isteyenlerin önemli kısmı mali yeterlilik ve finansman bulmada sıkıntılar yaşamaktadır. Özellikle başkentte arsası olanlar, yabancı bir yatırımcı ile iş yapmak istediğinde arsa ve ülke içindeki resmi izinlerin alınması ve belgelerin hazırlanması dışında genelde yatırıma ilişkin tüm maliyetlerin yabancı yatırımcı tarafından karşılanmasını isterler. Sonrasında şirket ortaklığında hisse ve kâr payı üzerinden anlaşma arayışlarına girerler. Yatırımcı arayışı içinde olanlar arasında kâğıt üzerinde küçük veya büyük çaplı çizilmiş projesi olanların sayısı fazladır. Bu bakımdan, bu tür konularda anlaşma öncesinde Ticaret Müşavirliğimiz ile temas halinde bulunulmasında fayda görülmektedir.

İkili ticari ilişkilerde tercüman kullanımı gerekebilmektedir. İş çevrelerinde yaygın yabancı dil İngilizce olmakla beraber 40 yaş üstü nüfusun çoğu yabancı dil olarak sadece Rusça bilmektedir. Toplantıya başlarken, bitirirken ya da anlaşmaya varıldığında el sıkışmak adettir. Moğollar, genel anlamda misafirperver bir millettir. Görüşme ve toplantı olumlu veya olumsuz sonuçlansa da misafirlerini yemeğe davet ederler ve yakın bölgedeki Türk anıtlarını (Tonyukuk Anıtı, Göktürk Anıtları) gezdirme ve yabancılara şehir dışı geleneksel Moğol göçebe hayatını göstermeye meraklılardır. Saygı bakımından sunulan ikramlardan az da olsa alıp tatmak gerekir.

İş görüşmelerinin devamındaki yemekli ortamda içki içme ve kadeh tokuşturma kültürü yaygındır. Ancak, ziyaret öncesinde içki kullanımı ve helal yeme-içme hususlarının belirtilmesi durumunda damak tadı ve yemek kültürüne uygun yer seçme konusunda titiz davranırlar ve saygı duyarlar.

Kamu ihalelerinde bazı durumlarda sadece ülke içindeki firmaların katılımı zorunlu kılınıyor ve daha sonrasında ihaleyi kazanan Moğol firmalar alınan işi, alt yüklenici olarak yabancı firmalara yaptırabiliyorlar. Moğol firmalar ile ortak ihalelere girmek, ihaleyi kazanmak açısından kolaylaştırıcı bir etken olarak ön plana çıkmaktadır.

Kartvizitlerin bir yüzünün İngilizce bastırılması uygun olacaktır. Kartviziti genellikle iki el ile vermek, karşı tarafa duyulan saygı ifadesi olarak kabul edilmektedir.

Moğolistan piyasasında Türk ürünlerinin itibarı, tüketiciler ve ticaret erbabları nezdinde yüksektir. Ülkedeki tüccarlar, ucuz Çin malından kaçınarak Türkiye'den mal alımını tercih etmektedirler. Genellikle ödeme konusunda esneklik arayışı içindedirler. Böyle bir durumda, firmalarımızın alacaklarını garantiye alacak ödeme şekillerini tercih etmeleri uygun olacaktır.

⁷ Tüzel Kişilik Kayıt Sistemi Sorgulama Sayfası: <http://opendata.burtgel.gov.mn/les>

Moğollar kültürlü, iyi giyinen, nazik, saygılı insanlardır. Pazarlık kültürü genellikle yoktur. Özellikle alışveriş merkezlerinde, mağazalarda etiket fiyatını söylerler, indirim ve pazarlık yapmazlar. Pazarlarda indirim talebi iyi karşılanmasa da az miktarda indirim yaparlar.

2. Bankacılık

2.1. Moğolistan Merkez Bankası

Moğolistan Merkez Bankası, Moğolistan topraklarında Devlet para politikasını uygulamaya yetkili makamdır. Moğolistan Merkez Bankası, Mongol Bank (Moğolistan Bankası) olarak adlandırılmaktadır. Bankanın temel amacı, ulusal para birimi olan Tugrik'in istikrarını sağlamaktır.

Mongol Bank, Devlet tarafından kurulan tüzel bir kişiliğe sahiptir ve faaliyetlerinde mühür, damga ve resmi formları kullanır. Ana hedefi dahilinde Mongol Bank, para, finansal piyasalar ve bankacılık sisteminin istikrarını koruyarak aynı zamanda ulusal ekonominin dengeli ve sürekli gelişimini teşvik edecektir. Merkez bankasına yönelik Moğolistan yasasında öngörülen hedeflerini uygulamak için Mongol Bank, aşağıdaki faaliyetleri yürütür:

1. Para birimlerinin (banknotların) işleme konulması ve yönetilmesi;
2. Ekonomide para arzını koordine ederek para politikasının oluşturulması ve uygulanması;
3. Hükümet için finansal aracılık yapmak;
4. Ticari bankacılık faaliyetlerinin denetlenmesi;
5. Ulusal bir ödeme sistemi ile bankalar arası ödemelerin ve takasların düzenlenmesi;
6. Devletin yabancı para rezervlerinin tutulması ve yönetimi;
7. Banka müşterisi ve mudisinin hak ve yasal menfaatinin korunması;
8. Makro ihtiyati politikanın uygulanması.

Şu anda Mongol Bank, devlet para politikasını uygulamakta ve ticari bankaların faaliyetlerini izlemektedir.

Moğolistan'da faaliyetlerine devam eden 13 ticari banka bulunmaktadır. Bunlar;

1. [Trade and Development Bank](#)
2. [Golomt Bank](#)
3. [Xacbank](#)
4. [Khan Bank](#)
5. [State Bank](#)
6. [Capitron Bank](#)
7. [National Investment Bank of Mongolia](#)
8. [Chinggis Khaan Bank](#)
9. [Credit Bank](#)
10. [Ulaanbaatar City Bank](#)
11. [Arig Bank](#)
12. [TransBank](#)
13. [Bogd Bank](#)

2.2. Mali Düzenleme Komisyonu

Mali Düzenleme Komisyonu, finansal pazarın istikrarını sağlamak, finansal hizmetleri düzenlemek, yürürlükteki yasalara uygunluğu denetlemek ve yatırımcıların ve müşterilerin çıkarlarını korumaktan sorumlu bir devlet organıdır.

Komite ayrıca her yıl ilgili hukukun uygulanması ve faaliyetleri hakkında Büyük Khural Meclisine rapor vermektedir. Komite ilk olarak, Mongol Bank'ın faaliyet alanına giren bankalar hariç diğer finans sektörlerini, menkul kıymetler, sigorta ve mikro finans sektörlerine ilişkin piyasayı düzenlemek için

kurulmuştur. Ancak, gelişen piyasa ilişkileri nedeniyle Menkul Kıymetler, Kredi Sigortası Kanunu, Kredi Garanti Fonu, Hayvan Endeksli Sigorta Hukuku ve Tarım Borsa İşlemleri gibi yeni düzenleyici çerçeve faaliyetleri de dahil edilmiştir (<http://www.frc.mn/>).

Döviz oranları, piyasada serbest olarak belirlenmektedir. Mongol Bank ve Mali Düzenleme Komisyonu tarafından herhangi bir marj belirlenmemektedir. Bu kurumlar, pazar şartlarının kötüleşmesini önlemek için sahip oldukları finansal ve ekonomik araçları kullanmaktadırlar.

Güncel ve geçmiş resmi Döviz Kurlarına erişmek için [tıklayınız](#).

3. Vizeler

3.1. Çalışma Vizesi

Çalışma izin alma süreci için başvuru merci, Moğolistan Hükümet Uygulama Ajansı Çalışma ve Sosyal Yardım Hizmetleri Genel Müdürlüğü'dür.

Çalışma izni alma aşamaları ve hizmet türleri:

1. Ön çalışma izni -DAVETİYE
2. Çalışma izni- İZİN
3. Moğolistan'da çalışma izin belgesi- BELGE
4. Çalışma izin süresinin uzatılması- UZATMA
5. Çalışma izin süresinin sonlandırılması- KAYIT SİLME
6. Çalışma izin ücretinin iadesi
7. Moğolistan'da çalıştığına veya daha önce çalıştığına dair BELGE almak

Çalışma izin almak için gerekli belgeler:

1. Şirketin resmi davetiyesi ile 'HG' türü (çalışma) vizesi yurda giriş yapan işçi veya uzman kişi için Moğolistan'a giriş tarihinden itibaren 10 gün içinde doldurulan "Çalışma izin talep form No:2" ve şirketin çalışma izin talep yazısı,
2. Hizmet ücretinin ödendiğine dair makbuz (22 500 MNT/kişi),
3. Çalışma izin ücretinin ödendiğine dair makbuz (1ay için 840 000 MNT/kişi) (Belgeler uzman tarafından kontrol edildikten sonra para yatırılır.),
4. "Çalışma izin kartı" ücreti (3 000 MNT/kişi) (Kart için 1 adet vesikalık foto, 3x4 boyutunda; arka fonu mavi, son 6 ay içinde çekilmiş),
5. Şirket sicil belgesi,
6. Özel lisans belgesi ve eklerinin kopyası,
7. Bakanlar Kurulu kararıyla işçi kotası kaldırılmış ise kararın bir örneği,
8. Pasaport kopyası ve 'HG' vizesi ile yurda giriş yaptığına dair giriş mühürlü sayfanın kopyası,
9. Sağlık Bakanı ve Çalışma Bakanı'nın ortak kararıyla onaylanan Sağlık Belgesi Formunun doldurulmuş örneği.

Söz konusu doldurulması gereken belgeler <http://hudulmur-halamj.gov.mn> sayfasından indirilebilir.

Çalışma izin süreleri sona erdiğinde yurtdışından getirilen iş gücü geri gönderilir. Süre aşımı durumunda şirket;

- Ön çalışma izni veya davetiye için 10 iş günü;
- Çalışma izni ve çalışma iznin uzatılması için 3-5 iş günü;
- Çalışma iznin iptali ve kayıt silme, çalışma durum belgesi gün içinde verilir.

3.2. Oturum Vizesi

Oturum vizesi için başvuru merci, Moğolistan Göç İdaresi'dir.

Yabancıların Moğolistan'da çalışacak kişiyi davet etmek için:

1. Çalışma ve Sosyal Yardım Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün çalışma izni ile davet için kabul yazısı,
2. Şirketin giriş vizesi talep yazısı (Şirket faaliyetleri ve yabancı işçi davet etme gerekçesi, vize için başvuracağı Diplomatik Misyon veya Konsolosluk belirlenmesi),
3. Şirket sicil belgesi (Daha önce kayıt yaptırmamışsa),
4. En az 6 ay süresi olan pasaport kopyası,
5. Talepte bulunan şirket çalışanın kimlik kartı,
6. Vize izin ücreti 1000 MNT/kışı),
7. Gerekli durumlarda ek belgeler istenir.

Oturum vizesi başvuru tarihinden itibaren 5 iş gününde, acele başvurular için ise 3 iş gününde verilir ve başvuran tarafa kısa mesajla bildirilir.

Ayrıca, 7585-1882 nolu hattan 09:00-12:00 saatleri arasında bilgi alınabilir.

Dikkat edilmesi gereken husus: Moğolistan'a giriş yapıldıktan sonra 7 iş günü içerisinde Göç İdaresine gidilerek kayıt işleminin yapılması gerekir.

Yabancıların Moğolistan'a geldikten sonra kayıt işlemi için:

1. Pasaport ve kopyası
2. 3.4x4.5 ebadında vesikalık fotoğraf
3. Kayıt Formu

Kayıt işlemi başvurudan sonra 3 iş gün içinde tamamlanır.

Dikkat edilmesi gereken husus: Moğolistan'a giriş yapıldıktan sonra 21 takvim günü içinde oturum izni alınmalıdır.

Yabancıların Moğolistan'da oturum izni alması için:

1. Ulusal Kalkınma Ajansı'ndan alınan yatırımcı olduğuna dair belge,
2. Şirketin oturum izin talep yazısı (Şirket faaliyetleri hakkında geniş bilgi ve yabancı vatandaşa oturum vizesi alma gerekçesi),
3. Pasaport,
4. İkamet edeceği adresin bağlı olduğu muhtarlıktan İkametgâh belgesi,
5. Oturum izni (Talepte bulunan şirket çalışanın çalışma kimlik belgesi veya vekaletname),
6. Parmak izi verilmesi (daha önce verilmiş ise gerekmiyor),
7. Form No:2,

8. 3.5x4.5 ebadında 1 adet vesikalık foto,
9. Pul masrafı ödemesi,
10. Gerekli durumlarda ek belge istenebilir (vergi dairesinden belge).

Dikkat edilmesi gereken husus: Oturum izin talep eden kişi beyan ettiği bilgilerin doğruluğunu ispatlamakla yükümlüdür.

Moğolistan'da oturum izni alma, oturum izni uzatma işlemi 5 iş günü içinde, acil hizmet işlemi 3 iş gününde yapılmaktadır.

3.3. Giriş – Çıkış Vizesi

Moğolistan'da oturum vizesi olan yabancı vatandaşın bir kerelik, iki kerelik veya çoklu giriş-çıkış vizesi alması için aşağıdaki belgeler gereklidir:

1. Kurumun resmi yazısı,
2. Yabancı vatandaşın pasaportu.

Vize başvuru tarihinden itibaren 5 iş gününde, acele başvurular için ise 3 iş gününde verilir ve başvuran tarafa kısa mesajla bildirilir.

Vize ücreti:

Göç idaresi memurunun onayından sonra aşağıdaki ödemeler yapılır:

- Bir defalık çıkış-giriş vizesi- 54,000 MNT
- İki defalık çıkış-giriş vizesi- 81,000 MNT
- Çoklu çıkış-giriş vizesi (6 aylık)- 126.000 MNT
- Çoklu çıkış-giriş vizesi (1 yıllık)- 252.000 MNT

4. Moğolistan Hakkında Yararlı Olabilecek Diğer Bilgiler

4.1. Para Kullanımı

Moğolistan'ın resmi para birimi Tugrik'tir ve kısaltması MNT'dir. Ticaretlerde en yaygın ABD doları kullanılır ve bölge özelliği nedeniyle Çin para birimi Yuan, Rus para birimi Ruble ve Japon para birimi Yen döviz büroları ve bankalarda yaygın olarak alıp satılır.

Bankacılık sistemi, günümüze hızlı ayak uydurmakta ve kredi kartı, internet bankacılığı, mobil banka uygulamaları halk içinde çok yaygın kullanılmaktadır. Halk arasında taksi kullanımı sonrasında düşük ücretler de dahil olmak üzere ödemeler, mobil bankacılık ile taksicinin banka hesabına havale edilebilmektedir.

İş dünyasında çek kullanılmamaktadır. Ödeme garantisi için şartlı bir banka garantisi kullanılması tavsiye edilir.

Uluslararası para transferlerinde ülkenin gri listeye alınması (2019 Ekim ayı) sonrasında sıkı denetim ve aracı banka sorunu yaşanabilmektedir. Ancak, bankalar bu sorunları kendi kanalları ile kısa süre içerisinde çözmektedir.

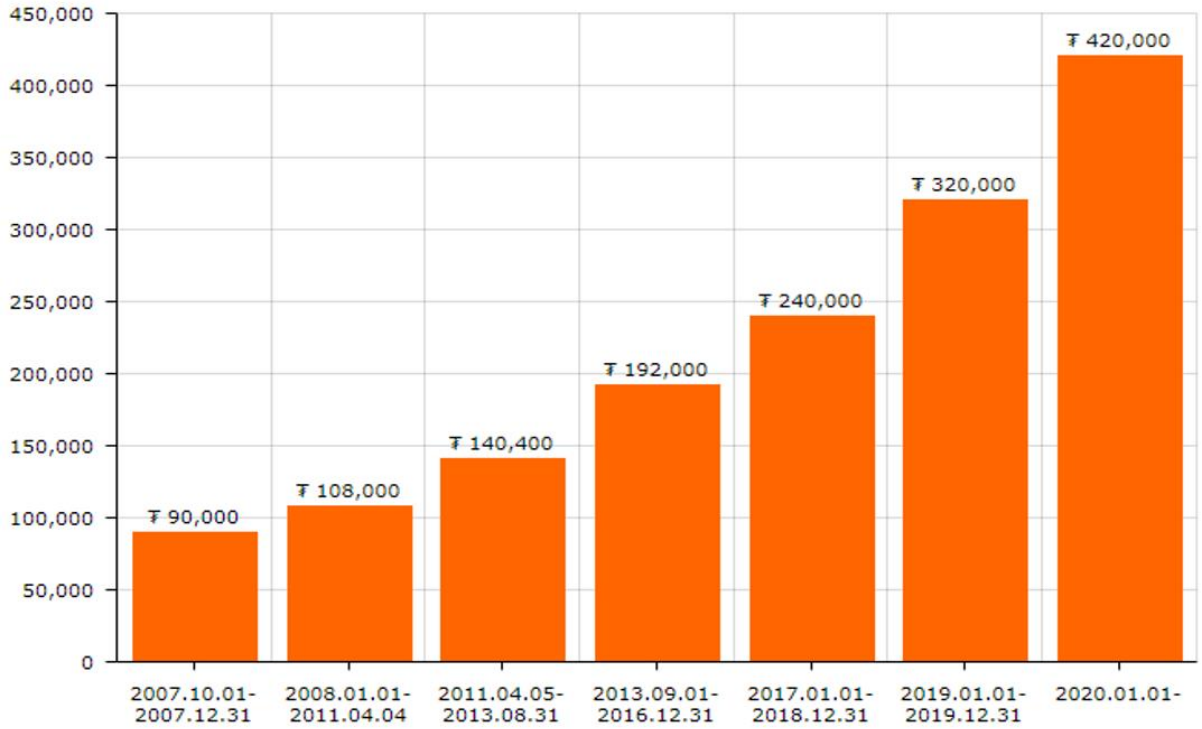
4.2. Asgari Ücret

Moğolistan Ulusal Çalışma ve Sosyal Güvenlik Uzlaşma Komitesi'nin Mayıs 2018 tarihli kararıyla aylık asgari ücretin 420 bin MNT'ye yükseltme kararı, 1 Ocak 2020 itibariyle uygulanmaya başlanmıştır.

Moğolistan'da asgari ücret seviyesi, 2007 yılından bu yana 330.000 MNT artış göstermiş olup son artış 100 bin MNT olmuştur.

Yapılan araştırmaya göre ülkenin çalışan nüfusu 1,1 milyon olup, bunun yüzde 8,0'i (80 bin kişi) asgari ücret maaşı ile çalışmaktadır.

Grafik 3 Yıllar itibariyle asgari ücret değişimi (2007-2020 yılları)

4.3. Kullanılan Lisan

Moğolistan'ın resmi dili, Moğolca'dır. Konuşulan diller; Moğolca %95, Kazakça %5.

4.4. Yerel Saat

Batı Moğolistan Greenwich'e göre 7 saat (GMT +7); Orta ve Doğu Moğolistan ise 8 saat (GMT +8) ileridedir.

4.5. Yerel Ölçü Birimleri

Ülkede metrik sistem kullanılmaktadır.

4.6. Pasaport ve Vize Uygulaması

Umuma Mahsus Pasaport hamilleri 30 gün süreyle vizeden muafır.

Diplomatik, Hizmet ve Hususi Pasaport hamilleri 30 gün süreyle vizeden muafır.

4.7. Resmî Tatiller ve Çalışma Saatleri

Moğolistan’da bazı tatil günleri, ay takvimine göre her yıl değişiklik göstermektedir. 2020 yılı için ulusal resmî tatil günleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 9 Moğolistan’daki resmî tatiller- 2020 yılı

Tarih	Türü	Tatil Adı
01.01.2020	Resmi	Yılbaşı
24-26.02.2020	Geleneksel	Moğol Beyaz Ay Bayramı (her yıl ay takvimine göre bayram günleri değişir)
08.03.2020	Resmi	Dünya Kadınlar Günü
01.06.2020	Resmi	Anne ve Çocuk Bayramı
05.06.2020	Dini	Buda Günü (her yıl ay takvimine göre bayram günleri değişir)
11-15.07.2020	Milli	Milli Bayram “Naadam”
16.11.2020	Milli	Cengiz Han’ı Anma Günü (her yıl ay takvimine göre bayram günleri değişir)
26.11.2020	Milli	Cumhuriyetin İlan Edilme Yıldönümü
29.12.2020	Milli	Bağımsızlık Günü

Ülkedeki ulusal resmî tatiller hakkında bilgi için (<https://publicholidays.asia/mongolia/>) web sitesinden yararlanılabilir.

Her çalışanın çalışma süresine bağlı olarak en az yılda 15 iş günü tatil yapma hakkı vardır. Bankalar, Pazartesi-Cuma günleri 9.00-18.00 arası, Cumartesi ve Pazar günleri ise 9.00-14.00 arası açıktır. Bazı bankaların belirli şubeleri ise 24 saat açıktır.

Resmi Daireler, Pazartesi-Cuma günleri, saat 08.30-17.30 arası çalışmaktadır. Moğolistan’da işyerleri, Pazartesi’den Cuma’ya kadar 9.00-18.00 saatleri arasında çalışmaktadır.

Büyük mağazalarda, süpermarketlerde ve cadde mağazalarında öğle tatili uygulaması yoktur ve daha geç saatlere kadar hizmet verilmektedir. Genelde AVM’lerki (gıda satış yerleri, market, kafeler hariç) kış mevsiminde saat 10.30-20.00 arası, yaz mevsiminde 9.00-22.00 arası hizmet vermektedir.

4.8. Telefon Kodları

Moğolistan ile telefon ya da faks yoluyla iletişim kurmak için öncelikle uluslararası telefon kodu +976 tuşlandıktan sonra 8 haneli telefon numarası girilir. Ulanbator’un telefon kodu 11 ile başlar.

4.9. Elektrik Akımı

220 volt / 50 Hz

4.10. Ana Bağlantı Noktaları, Tren Hatları ve Denize Erişim

Ana Bağlantı Noktaları: Cengiz Han (Ulanbator Uluslararası Havalimanı), Sukhbaatar (Moğol-Rus sınırındaki tren istasyonu) ve Zamyn-Uud (Moğol-Çin sınırındaki tren istasyonu)

Tren bağlantıları: Irkutsk, Moskova (Rusya), (Trans-Sibirya Demiryolu), Huhhot ve Pekin (Çin) (Trans-Sibirya Demiryolu)

Deniz erişimi: Tienjin, Çin (1.344 km) Nakhodka, Rusya (4.037 km)

5. Faydalı Linkler

Tablo 10 Moğolistan Mevzuatı- Kanunları

	Kanunlar	Dosya Bağlantısı
1.	Moğolistan Anayasası	İngilizce PDF
2.	Moğolistan Lisans Kanunu	İngilizce PDF
3.	Moğolistan Reklam Kanunu	İngilizce PDF
4.	Moğolistan Kamu İhale Kanunu	İngilizce PDF
5.	Moğolistan Bilgi Şeffaflığı ve Bilgi Hakkı Kanunu	İngilizce PDF
6.	Moğolistan Elektronik İmza Kanunu	İngilizce PDF
7.	Moğolistan Medya Özgürlüğü Kanunu	İngilizce PDF
8.	Moğolistan Devlet Özel Fon Kanunu	İngilizce PDF
9.	Moğolistan Devlet Denetimi ve Teftiş Kanunu	İngilizce PDF
10.	Moğolistan Telif Hakları Kanunu	İngilizce PDF
11.	Moğolistan İmtiyaz Kanunu	İngilizce PDF
12.	Moğolistan Rekabet Kanunu	İngilizce PDF
13.	Moğolistan Yatırım Kanunu	İngilizce PDF Türkçe PDF
14.	Moğolistan İş Kanunu	İngilizce PDF Türkçe PDF
15.	Moğolistan Şirket Kanunu	Moğolca
16.	Moğolistan Sigorta Kanunu	Moğolca
17.	Moğolistan'ın Diğer Mevzuatları	İngilizce

Tablo 11 Faydalı olabilecek linkler

Kurum/Kuruluş	Web Sitesi Linkleri
Ulusal Kalkınma Ajansı	http://nda.gov.mn/ http://en.investmongolia.gov.mn/
Moğolistan Yatırım Rehberi	https://www.theiguide.org/mongolia
Moğolistan Kamu İhale Sistemi	https://tender.gov.mn/
Moğolistan Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası	https://www.mongolchamber.mn/mn/
Moğolistan Merkez Bankası	https://www.mongolbank.mn/eng/
Moğol Gümrüğü	http://www.customs.gov.mn/en/
Moğolistan Ulusal İstatistik Ofisi	http://1212.mn/
Moğolistan İş Konseyi	www.bcmongolia.org
Moğolistan Turizm Birliği	http://www.travelmongolia.org/
Moğolistan Hükümet Uygulama Ajansı Çalışma ve Sosyal Yardım Hizmetleri Genel Müdürlüğü	http://hudulmur-halamj.gov.mn
Moğolistan Göç İdaresi	https://immigration.gov.mn
Moğolistan Devlet Kayıtlar Genel Müdürlüğü, Tüzel Kişilik Kayıt Sistemi	http://opendata.burtgel.gov.mn/les

Tablo 12 Moğolistan Bakanlıklarının web sayfası

Bakanlık	Web Sitesi Linkleri
Çevre ve Turizm Bakanlığı	www.mne.mn
Dışişleri Bakanlığı	www.mfa.gov.mn
Maliye Bakanlığı	www.mof.gov.mn
Adalet ve İçişleri Bakanlığı	www.mojha.gov.mn
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	www.mlsp.gov.mn
Savunma Bakanlığı	www.mod.gov.mn
İnşaat ve Kentsel Kalkınma Bakanlığı	www.mcud.gov.mn
Eğitim, Kültür, Bilim ve Spor Bakanlığı	www.mecss.gov.mn
Maden ve Ağır Sanayi Bakanlığı	www.mmhi.gov.mn
Gıda, Tarım ve Hafif Sanayi Bakanlığı	www.mofa.gov.mn
Enerji Bakanlığı	www.energy.gov.mn
Sağlık bakanlığı	www.mohs.mn
Yol ve Ulaşım Kalkınma Bakanlığı	www.mrtd.gov.mn

6. Ulaşılabilir Hukuki & Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler

Şirket kurulumunda yardımcı olabilecek uluslararası ve ulusal firmaların isim ve adres bilgileri aşağıda yer almaktadır.

6.1. Uluslararası Düzeyde Hukuki Danışmanlık Hizmeti Veren Kurumlar

Tablo 13 Uluslararası düzeyde hukuki danışmanlık hizmet veren hukuk büroları

Firma Unvanı	Telefon	Eposta	Web Adresi	Yetkili Adı	Posta Adresi
KPMG Audit LLC	+976 70118101	mmark@kpmg.com	http://www.kpmg.com/mn/en	Mark Erbest +976 89117014	Suite #602, 6th floor, Blue Sky Tower, Peace Avenue 17, Sukhbaatar District, 1 khoroo, Ulaanbaatar 14240, Mongolia
KPMG Tax TMZ LLC	+976 70118101	ggalbadrakh@kpmg.com ddoljindemberel@kpmg.com	http://www.kpmg.com/mn/en	Doljindemberel Baasankhuu +976 99992079	Suite #603, 6th floor, Blue Sky Tower, Peace Avenue 17, Sukhbaatar District, 1 khoroo, Ulaanbaatar 14240, Mongolia
Anderson & Anderson	+976 70119339	anderson.mongolia@anallp.com	www.anallp.com		Suite 1008, 10th Floor Grand Plaza, Enkhtaivan Ave-46 Bayangol District, Ulaanbaatar 16052 Mongolia
GTs Advocates LLP	+976 11331020 ,1133202 0,701310 20	info@dblaw.mn zoljargal@gtsadvocates.mn	www.gtsadvocates.mn https://dblaw.mn/	Zojjargal, Dashnyam	Suite #705, Park Place, Chinggis Avenue – 24 1st Khoroo, Sukhbaatar District, Ulaanbaatar – 14251
Lehman, Lee & Xu Mongolia	+976 11327810 , +976 11331235	mail@lehmanlaw.com jcronin@lehmanlaw.com	www.lehmanlaw.mn	John C. Cronin	Marco Polo Place Jamiyan Gunii Street- 5/3, Suite 3-4 Sukhbaatar District-1 Ulaanbaatar-14240 Mongolia
Mahoney Liotta LLC	+976 11325344	jay.liotta@mlmongolia.com info@mlmongolia.com	www.mlmongolia.com	James Liotta	Landmark Building, 7th Floor Chinggis Avenue, P.O. Box 279 Ulaanbaatar-210646A, Mongolia
MDS and Associates LLP	+976 11330048	info@mdsa.mn	www.mdsa.mn		Central tower, Suite 1301, 14200 Ulaanbaatar, Mongolia
Minter Ellison Lawyers	+976 77007780	Elisabeth.ellis@minterellison.com	www.minterellison.com	<i>Elisabeth Ellis</i>	Suite 612 Level 6 Central Tower 2 Sukhbaatar Square SBD-8 Ulaanbaatar- 14200 Mongolia
Hogan Lovells (Ulaanbaatar) LLC	+976 70128900	michael.aldrich@hoganlovells.com	www.hoganlovells.com	Michael Aldrich	Suite 401, New Century Plaza Chinggis Khaan Avenue-15 Sukhbaatar District, 1st Khoroo Ulaanbaatar, Mongolia

6.2. Ulusal Düzeyde Hukuki Danışmanlık Hizmet Veren Hukuk Büroları

Tablo 14 Ulusal düzeyde hukuki danışmanlık hizmet veren hukuk büroları

Hukuk Bürosu Unvanı	Web Sitesi Linkleri
Mongol Advocates Law Firm	http://advocate.mn/en/
Legal Policy LLP	http://www.legal-policy.mn/
Tsets Law Office	http://english.tsetslaw.mn/home.shtml
Ashid Advocates LLP	https://www.ashidadvocates.mn/
Anand Advocates LLP	http://www.anand-advocates.mn/
Bers Partners	delgernasan.berspartners@gmail.com

7. Faydalı Olabilecek Moğolistan'da Yerleşik Türk Kurumlar

Tablo 15 Faydalı olabilecek Moğolistan'da yerleşik Türk kurumlar

Kurum/Kuruluş	Adres	Telefon	Faks	E-posta
T.C. Ulanbator Büyükelçiliği	Türkiye Büyükelçiliği 15160- 0028 Enkhtavny Caddesi 17 Ulanbator, Moğolistan	+976 11 329 545 +976 11 310 148 +976 11 311 200	+976 11 313 992	embassy.ulaanbaatar @mfa.gov.tr
T.C. Ulanbator Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği	Türkiye Büyükelçiliği Enkhtavny Caddesi 17 Central Post Office P.O. Box: 1009 Ulanbator, Moğolistan	+976 11 330 173	+976 11 330 173	ulanbator@ticaret.gov.tr
TİKA – Moğolistan Ulanbator Program Koordinasyon Ofisi	Sukhbaatar Meydanı -1, Bodi Tsamhag, kat 6, No:601 Ulanbator, Moğolistan	+976 11 321 278 +976 11 310 514	+976 11 327 668	ulanbator@tika.gov.tr

T.C. Ulanbator Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

*Türkiye Büyükelçiliği Enkhtaivny Caddesi 17
Central Post Office P.O. Box: 1009
Ulanbator Moğolistan*

Tel: +976 11 330 173

Faks: +976 11 330 173

E-posta: ulanbator@ticaret.gov.tr

Serkan ULUYOL Ticaret Müşaviri

Tel: 0312 204 81 60

Tserendulam Zorigt Müşavirlik Sekreteri

Tel: 0312 204 82 60